

Voorontwerp van decreet tot bescherming van klokkenluiders in het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepalingen

Art. 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de omzetting van richtlijn (EU) 2019/1937 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden.

Hoofdstuk 2. Bescherming van klokkenluiders in het niet-hoger onderwijs

Afdeling 1. Definities

Art. 3. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- 1° Betrokken persoon: een natuurlijke of rechtspersoon die in de interne of externe melding of bij de openbaarmaking wordt genoemd als persoon aan wie de inbreuk wordt toegeschreven of met wie die persoon in verband wordt gebracht;
- 2° externe: een van de volgende personen die in het kader van hun werk informatie over inbreuken hebben:
 - a) aandeelhouders en personen die behoren tot het bestuurlijk, leidinggevend of toezichthoudend orgaan van een instelling, met inbegrip van leden die niet bij het dagelijks bestuur zijn betrokken, vrijwilligers en bezoldigde of onbezoldigde stagiairs;
 - b) aannemers, onderaannemers en leveranciers en iedereen die werkt onder hun toezicht en leiding;

- c) personen die informatie over inbreuken hebben verkregen in een werkrelatie die ondertussen is beëindigd;
- d) personen van wie de werkrelatie nog moet beginnen en die informatie over inbreuken hebben verkregen tijdens de wervingsprocedure of andere precontractuele onderhandelingen;
- 3° externe melding: het melden van informatie over inbreuken aan een extern meldkanaal als vermeld in artikel 9;
- 4° facilitator: een natuurlijke persoon die in een werkgerelateerde context een melder bijstaat in het meldingsproces en van wie de bijstand vertrouwelijk moet zijn;
- 5° inbreuk: een handeling of nalatigheid die voldoet aan een van de volgende voorwaarden:
 - a) ze is onrechtmatig en heeft betrekking op de uniehandelingen en beleidsterreinen die vallen binnen het toepassingsgebied, vermeld in artikel 4;
 - b) ze ondermijnt het doel of de toepassing van de regels in de uniehandelingen en beleidsterreinen die vallen binnen het toepassingsgebied, vermeld in artikel 4;
- 6° informatie over inbreuken: informatie, met inbegrip van redelijke vermoedens, over:
 - a) feitelijke of mogelijke inbreuken die hebben plaatsgevonden of zeer waarschijnlijk zullen plaatsvinden binnen de instelling waar de melder werkt, heeft gewerkt of gesolliciteerd heeft of binnen een andere instelling waarmee de melder in de context van zijn werk in contact is geweest;
 - b) pogingen tot het verhullen van inbreuken binnen de instelling waar de melder werkt, heeft gewerkt of gesolliciteerd heeft of binnen een andere instelling waarmee de melder in de context van zijn werk in contact is geweest;
- 7° instelling: een instelling vermeld in:
 - a) artikel 2, §1 van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs;
 - b) artikel 4, §1 van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs;
 - c) Artikel 3 van het decreet Rechtspositie Basiseducatie;
- 8° interne melding: het melden van informatie over inbreuken binnen de instelling;
- 9° melden: het schriftelijk of mondeling verstrekken van informatie over inbreuken
- 10° melder: een natuurlijke persoon die in de context van zijn werk informatie over inbreuken die hij heeft verkregen, meldt of openbaar maakt;
- 11° openbaar maken: het publiek toegankelijk maken van informatie over inbreuken;
- 12° personeelslid: een van de volgende personeelsleden:
 - a) een contractueel personeelslid dat geen personeelslid als vermeld in punt e) is en op wie de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten van toepassing is;
 - b) een personeelslid als vermeld in artikel 4, §1, van het decreet betreffende de rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991;
 - c) een personeelslid als vermeld in artikel 2, §1, van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991;
 - d) een personeelslid als vermeld in artikel 3 van het decreet van 7 juli 2017 betreffende de rechtspositie van de personeelsleden in de basiseducatie;
- 13° represaille: een directe of indirecte handeling of nalatigheid die in een werkgerelateerde context plaatsvindt naar aanleiding van een interne of externe melding of openbaarmaking, en die tot ongerechtvaardigde benadeling van de melder leidt of kan leiden;
- 14° werkgerelateerde context: huidige of vroegere arbeidsactiviteiten in de instelling waardoor, ongeacht de aard van die activiteiten, personen informatie kunnen

verkrijgen over inbreuken en waarbij die personen te maken kunnen krijgen met represailles als ze dergelijke informatie zouden melden.

Afdeling 2. Materieel toepassingsgebied

Art. 4. §1. Dit hoofdstuk bevat gemeenschappelijke minimumnormen voor de bescherming van melders van de volgende inbreuken die een instelling begaat:

1° inbreuken die betrekking hebben op uniehandelingen vermeld in deel I van de bijlage bij de richtlijn, en die betrekking hebben op de volgende gebieden:

- a) overheidsopdrachten;
- b) financiële diensten, producten en markten, voorkoming van witwassen van geld en terrorismefinanciering;
- c) productveiligheid en productconformiteit;
- d) veiligheid van het vervoer;
- e) bescherming van het milieu;
- f) stralingsbescherming en nucleaire veiligheid;
- g) veiligheid van levensmiddelen en diervoeders, diergezondheid en dierenwelzijn;
- h) volksgezondheid;
- i) consumentenbescherming;
- j) bescherming van de persoonlijke levenssfeer en persoonsgegevens, en beveiliging van netwerk- en informatiesystemen;

2° inbreuken waardoor de financiële belangen van de Unie vermeld in artikel 325 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en nader toegelicht in relevante uniemaatregelen worden geschaad;

3° inbreuken in verband met de interne markt, vermeld in artikel 26, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met inbegrip van inbreuken op de unieregels voor de mededinging en de staatssteun.

§2. Dit hoofdstuk heeft geen betrekking op interpersoonlijke klachten die alleen de melder betreffen.

Art. 5. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op het melden van informatie waarvan de bekendmaking niet toegestaan is om een van de volgende redenen:

- 1° de veiligheid van het land;
- 2° de bescherming van geclassificeerde gegevens;
- 3° de bescherming van het medisch beroepsgeheim;
- 4° de bescherming van het beroepsgeheim;
- 5° de geheimhouding van rechterlijke beraadslagingen;
- 6° het strafprocesrecht.

Art. 6. Dit hoofdstuk doet geen afbreuk aan wetgeving die in een ruimere bescherming voor klokkenluiders voorziet.

Dit hoofdstuk doet evenmin afbreuk aan:

- 1° het recht van personeelsleden om hun vertegenwoordiger of vakbond te raadplegen;
- 2° de regelgeving tegen onrechtmatige benadelende maatregelen als gevolg van de raadplegingen, vermeld in punt 1°;
- 3° de autonomie van de sociale partners en hun recht om collectieve arbeidsovereenkomsten of akkoorden van sectorale programmatie af te sluiten.

Afdeling 3. Meldkanalen

Art. 7. Informatie over inbreuken kan op de volgende manieren gemeld worden:

- 1° via een intern meldkanaal, als vermeld in artikel 8;
- 2° via een extern meldkanaal, als vermeld in artikel 9;
- 3° via een openbaarmaking.

Art. 8. §1. Iedere instelling heeft een intern meldkanaal.

Het interne meldkanaal kan door de instelling zelf worden beheerd of extern ter beschikking worden gesteld door een derde. De waarborgen voor een interne melding en de opvolging van de meldingen, vermeld in afdeling 4 en 5 van dit hoofdstuk, zijn ook van toepassing als het interne meldkanaal door een derde wordt beheerd.

§2. Het interne meldkanaal bestaat uit ten minste een persoon die bevoegd is om meldingen te ontvangen en te behandelen. Personeelsleden met een mandaat in een beslissingsorgaan of personeelsafgevaardigden kunnen geen deel uitmaken van het interne meldkanaal.

§3. Iedere instelling werkt, na overleg in het bevoegd lokaal comité, een procedure uit om interne meldingen in te dienen, te behandelen en te beheren. Als het interne meldkanaal door een derde ter beschikking gesteld wordt, wordt het bevoegd lokaal comité eveneens op de hoogte gebracht van de inhoud van de overeenkomst met de derde.

De procedure, vermeld in het eerste lid, bevat systemen die door hun ontwerp, opzet en beheer op beveiligde wijze de geheimhouding van de informatie waarborgen en de vertrouwelijkheid beschermen van al de volgende elementen:

- 1° de identiteit van de melder;
- 2° de identiteit van (een) perso(o)n(en) die in de melding worden genoemd;
- 3° informatie waaruit de identiteit van de melder of (een) perso(o)n(en) kan blijken.

Als het meldkanaal een melding behandelt, neemt het daarbij een strikte neutraliteit in acht. Een melding kan in geen geval behandeld worden door een persoon die betrokken is of was bij de feiten waarop de melding betrekking heeft.

Alleen personeelsleden die daarvoor gemachtigd zijn, hebben toegang tot de informatie, vermeld in het tweede lid.

Art. 9. §1. Personeelsleden en externen kunnen informatie over inbreuken die instellingen begaan hebben, extern melden bij de Vlaamse Ombudsdienst conform het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst.

§2. Het externe meldkanaal, vermeld in paragraaf 1, ontvangt meldingen via systemen die door hun ontwerp, opzet en beheer op beveiligde wijze de geheimhouding van de informatie waarborgen en de vertrouwelijkheid beschermen van al de volgende elementen:

- 1° de identiteit van de melder;
- 2° de identiteit van derden die in de melding worden genoemd;
- 3° informatie waaruit de identiteit van de melder of een derde kan blijken.

Als het meldkanaal een melding behandelt, neemt het daarbij een strikte neutraliteit in acht. Een melding kan in geen geval behandeld worden door een persoon die betrokken is of was bij de feiten waarop de melding betrekking heeft.

Alleen personeelsleden die daarvoor gemachtigd zijn, hebben toegang tot de informatie, vermeld in het eerste lid.

Art. 10. §1. Een personeelslid meldt informatie over inbreuken in de instelling waar het tewerkgesteld is, via het interne meldkanaal vermeld in artikel 8. Een personeelslid kan informatie over inbreuken ook rechtstreeks melden via het externe meldkanaal, vermeld in artikel 9, als het meent dat de inbreuk intern niet doeltreffend behandeld kan worden of dat er een risico op represailles bestaat.

Externen melden informatie over inbreuken die een instelling begaat, aan het externe meldkanaal, vermeld in artikel 9.

Een onderwijsinstelling kan het interne meldkanaal, vermeld in artikel 8, ook openstellen voor bepaalde of alle externen.

§2. Personeelsleden en externen die informatie over inbreuken openbaar maken komen in aanmerking voor bescherming uit hoofde van dit decreet indien is voldaan aan een van de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben eerst intern en extern gemeld of ze hebben meteen extern gemeld conform paragraaf 1, en er zijn geen passende maatregelen genomen binnen drie maanden nadat het meldkanaal in kwestie de melding heeft ontvangen;
- 2° ze hebben gegronde redenen om aan te nemen dat:
 - a) de inbreuk kan een dreigend of reëel gevaar vormen voor het algemeen belang, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een noodsituatie of een risico op onherstelbare schade, of
 - b) er bestaat een risico op represailles bij externe meldingen, of het is niet waarschijnlijk dat de inbreuk doeltreffend wordt behandeld wegens de bijzondere omstandigheden van de zaak, omdat bijvoorbeeld bewijsmateriaal kan worden achtergehouden of vernietigd, of een autoriteit kan samenspannen met de pleger van de inbreuk of met iemand die bij de inbreuk is betrokken.

Deze paragraaf is niet van toepassing op gevallen waarin een personeelslid of een externe rechtstreeks informatie aan de pers verstrekt op grond van specifieke bepalingen die een stelsel voor de bescherming van de vrijheid van meningsuiting en informatie instellen.

Ook bij de openbaarmaking dient de Algemene Verordening Gegevensbescherming steeds in acht te worden genomen.

Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen voor interne en externe meldingen

Art. 11. §1. Melders kunnen schriftelijk en via de telefoon of een ander spraakberichtensysteem informatie over inbreuken melden bij de meldkanalen, vermeld

in artikel 8 en 9. Ze hebben ook het recht op een fysieke ontmoeting binnen een redelijke termijn.

§2. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, kunnen van mondelinge meldingen via een spraakberichtsysteem met gesprekopname:

- 1° een opname van het gesprek in een duurzame, opvraagbare vorm maken;
- 2° een volledig en nauwkeurig verslag laten opstellen door de personeelsleden die verantwoordelijk zijn om de melding te behandelen.

De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, stellen de melders voor de start van het gesprek op de hoogte van de mogelijkheid van het systeem om gesprekken op te nemen.

§3. De personeelsleden van de meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, die verantwoordelijk zijn om de melding te behandelen, kunnen een nauwkeurig verslag opmaken van mondelinge meldingen via een spraakberichtsysteem zonder gespreksopnamefaciliteit.

§4. Als de melder toestemt, maken de meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, bij een fysieke ontmoeting op verzoek van de melder:

- 1° een opname van het gesprek in een duurzame en opvraagbare vorm;
- 2° een nauwkeurig verslag van het onderhoud, dat de personeelsleden opstellen die verantwoordelijk zijn voor de behandeling van de melding.

§5. Melders kunnen de schriftelijke weergave van het gesprek, vermeld in paragraaf 2 tot en met 4, controleren, corrigeren en voor akkoord tekenen.

Art. 12. §1. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, bevestigen de ontvangst van de melding aan de melder binnen zeven dagen na de dag waarop ze de melding hebben ontvangen, als ze binnen die termijn de melding nog niet afgehandeld hebben, tenzij in één van de volgende gevallen:

- 1° de melder verzet zich uitdrukkelijk tegen het krijgen van die ontvangstmelding;
- 2° het krijgen van die ontvangstmelding brengt de bescherming van de identiteit van de melder in gevaar.

Tenzij er nieuwe wettelijke of feitelijke omstandigheden zijn die een andere opvolging rechtvaardigen, kan het externe meldkanaal, vermeld in artikel 9, bij meldingen over een instelling beslissen om in een van de volgende gevallen de melding niet in behandeling te nemen:

- 1° de inbreuk is van geringe betekenis;
- 2° de externe melding heeft betrekking op feiten die in een eerdere externe melding van de melder al zijn behandeld en de nieuwe melding bevat geen nieuwe informatie van betekenis.

In de gevallen, vermeld in het tweede lid, stuurt het externe meldkanaal, vermeld in artikel 9, de melder binnen zeven dagen nadat het de melding heeft ontvangen, naast de ontvangstmelding, vermeld in het eerste lid, de beslissing om de melding niet in behandeling te nemen en een motivatie voor die beslissing.

§2. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, gaan de juistheid na van de informatie en nemen de gepaste maatregelen als er een vermoeden van een inbreuk is.

§3. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, informeren de melder binnen drie maanden na de dag waarop ze de ontvangstmelding hebben verstuurd, of, als er geen ontvangstmelding naar de melder is gestuurd, binnen drie maanden nadat de periode van zeven dagen nadat de melding is gedaan, is verstreken, over de als opvolging geplande of genomen maatregelen en over de redenen daarvoor. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, geven daarbij geen informatie vrij die afbreuk doet aan het interne onderzoek of die het onderzoek of de rechten van de betrokken persoon schaadt.

Het externe meldkanaal, vermeld in artikel 9, kan de termijn van drie maanden, vermeld in het eerste lid, verlengen tot maximaal zes maanden. In dat geval informeert het externe meldkanaal de melder schriftelijk over de verlenging van de termijn en de reden daarvoor, voor de voormelde termijn van drie maanden verstreken is.

§4. Het extern meldkanaal, vermeld in artikel 9 brengt de melder op de hoogte van het eindresultaat van de onderzoeken.

Art. 13. Als een melder een melding richt aan een onbevoegd extern meldkanaal, stuurt dat onbevoegde meldkanaal, personeelslid of die onbevoegde instelling de melding zo snel mogelijk op veilige wijze door naar het bevoegde externe meldkanaal. Het onbevoegde externe meldkanaal brengt de melder onmiddellijk op de hoogte van die doorzending.

Indien het intern meldkanaal niet bevoegd is om de melding te behandelen, dan brengt het meldkanaal de melder daarvan op de hoogte.

Afdeling 5. Verwerking van gegevens

Art. 14. Ieder meldkanaal, als vermeld in artikel 8 en 9, houdt een register bij van de ontvangen meldingen.

Ieder meldkanaal, als vermeld in artikel 8 en 9, houdt al de volgende gegevens bij:

- 1° het aantal ontvangen meldingen;
- 2° het aantal onderzoeken en procedures die naar aanleiding van de meldingen zijn ingeleid en het resultaat ervan;
- 3° als dat wordt vastgesteld, de geschatte financiële schade en de bedragen die zijn teruggevorderd na onderzoeken en procedures over de gemelde inbreuken.

Meldingen worden niet langer opgeslagen dan noodzakelijk en evenredig is om te voldoen aan de vereisten die door dit decreet of door andere wetgeving zijn opgelegd.

Art. 15. §1. In dit artikel wordt verstaan onder algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§2. Als die gegevens beschikbaar zijn, verwerken de meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, de volgende persoonsgegevens op grond van artikel 6, eerste lid, e) van de algemene verordening gegevensbescherming bij de behandeling en registratie van meldingen:

- 1° de naam van de melder;
- 2° de contactgegevens en de functie van de melder;
- 3° de naam van de facilitator of van derden die verbonden zijn met de melder en die het slachtoffer kunnen worden van represailles in een werkgerelateerde context;
- 4° de naam en de functie van de betrokken persoon en informatie over de inbreuken van de betrokken persoon;
- 5° de naam van de getuigen;
- 6° schriftelijke meldingen;
- 7° het schriftelijke verslag van mondelinge meldingen en stemopnames, vermeld in artikel 11, §2 en §3, van dit decreet.

De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, wissen onmiddellijk andere gegevens dan de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, die niet relevant zijn om de melding te behandelen.

§3. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, maken de identiteit van de melder en alle informatie waarmee de identiteit van de melder direct of indirect achterhaald kan worden niet bekend aan anderen dan de personeelsleden die bevoegd zijn om de melding te ontvangen en op te volgen tenzij in één van de volgende gevallen:

- 1° de melder stemt daarmee in;
- 2° er is een noodzakelijke en evenredige wettelijke verplichting in het kader van een onderzoek door nationale autoriteiten of gerechtelijke procedures, om de rechten van verdediging van de melder te waarborgen.

De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, maken de identiteit van de betrokken persoon en alle informatie waarmee de identiteit van de betrokken persoon direct of indirect achterhaald kan worden, niet bekend aan anderen dan de personeelsleden die bevoegd zijn om de melding te behandelen, zolang onderzoeken naar aanleiding van de melding of openbaarmaking lopen.

§4. Vóór de meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, de identiteit van de melder of de betrokken persoon bekendmaken, brengen ze de melder, respectievelijk de betrokken persoon daarvan schriftelijk op de hoogte, samen met de redenen daarvoor, tenzij die informatie de onderzoeken of gerechtelijke procedures in gevaar brengt.

§5. Met toepassing van artikel 23, lid 1, e) en h), van de algemene verordening gegevensbescherming kunnen de personeelsleden van een meldkanaal die daarvoor bevoegd zijn, bij wie een melding is ingediend, beslissen om de verplichtingen en de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening, niet toe te passen bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van een onderzoek dat betrekking heeft op een welbepaalde natuurlijke persoon, als voldaan is aan de voorwaarden, vermeld in het tweede tot en met het negende lid.

De afwijkmogelijkheid, vermeld in het eerste lid, geldt alleen gedurende de periode waarin de betrokken persoon het voorwerp uitmaakt van een onderzoek, op voorwaarde dat het voor het goede verloop van het onderzoek noodzakelijk is of kan zijn

dat de verplichtingen en de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening, niet worden toegepast. De duur van het onderzoek mag in voorkomend geval niet meer bedragen dan een jaar vanaf de ontvangst van een verzoek tot uitoefening van een van de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening.

De afwijkmogelijkheid, vermeld in het eerste lid, heeft geen betrekking op de gegevens die losstaan van het voorwerp van het onderzoek dat de weigering of de beperking van de rechten, vermeld in het tweede lid, rechtvaardigt.

Als de betrokken persoon in het geval, vermeld in het eerste lid, tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, een verzoek indient op basis van artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening, bevestigt de bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, de ontvangst daarvan.

De bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, brengt de betrokken persoon schriftelijk, zo snel mogelijk en in elk geval binnen een maand vanaf de dag die volgt op de dag waarop hij het verzoek heeft ontvangen, op de hoogte van elke weigering of beperking van de rechten, vermeld in het eerste lid. Verdere informatie over de nadere redenen voor die weigering of beperking hoeft niet te worden verstrekt als dat het onderzoek zou ondermijnen, met behoud van de toepassing van het achtste lid. Als het nodig is, kan de voormelde termijn met twee maanden worden verlengd, rekening houdend met het aantal aanvragen en de complexiteit ervan. De verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, brengt de betrokken persoon binnen dertig dagen vanaf de dag die volgt op de dag waarop hij het verzoek heeft ontvangen, op de hoogte van die verlenging en van de redenen voor het uitstel.

De bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, informeert de betrokken persoon ook over de mogelijkheid om een verzoek in te dienen bij de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens conform artikel 10/5 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, en om een beroep in rechte in te stellen.

De bevoegde functionaris voor gegevensbescherming noteert de feitelijke of juridische gronden waarop de beslissing is gebaseerd. Die informatie houdt hij ter beschikking van de Vlaamse toezichtcommissie, vermeld in artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer.

Nadat het onderzoek afgesloten is, worden de rechten, vermeld in artikel 13 tot en met 22 van de voormelde verordening, in voorkomend geval, conform artikel 12 van de voormelde verordening opnieuw toegepast.

Als een dossier dat persoonsgegevens als vermeld in het eerste lid, bevat, naar het Openbaar Ministerie is gestuurd en kan leiden tot activiteiten onder leiding van het Openbaar Ministerie of een onderzoeksrechter, en er onduidelijkheid is over het geheim van het onderzoek onder leiding van het Openbaar Ministerie of een onderzoeksrechter, mag de bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, op het verzoek van de betrokken persoon overeenkomstig artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening pas antwoorden nadat het Openbaar Ministerie of, in voorkomend geval, de

onderzoeksrechter heeft bevestigd dat een antwoord het onderzoek niet in het gedrang brengt of kan brengen.

§6. De meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, respecteren de regels met betrekking tot de verwerking en de bescherming van de persoonsgegevens in uitvoering van de algemene verordening gegevensbescherming.

Art. 16. Meldkanalen, als vermeld in artikel 8 en 9, maken geen feiten openbaar die het economische, financiële of commerciële belang van een instelling kunnen schaden, tenzij dat noodzakelijk is voor de opvolging van de melding.

Afdeling 6. Informatie over ontvangst en opvolging van meldingen

Art. 17. De dienst die de Vlaamse Regering aanwijst, publiceert op een afzonderlijke, gemakkelijk herkenbare en toegankelijke pagina van de website onderwijs al de volgende informatie:

- 1° de voorwaarden om in aanmerking te komen voor bescherming tegen represailles;
- 2° de elektronische adressen, de postadressen en de telefoonnummers van het externe meldkanaal, vermeld in artikel 9, met de vermelding of de telefoongesprekken en de gesprekken via andere spraaksystemen worden opgenomen;
- 3° de procedures voor meldingen van informatie over inbreuken bij de meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, met inbegrip van al de volgende informatie:
 - a) de wijze waarop de meldkanalen, vermeld in artikel 8 en 9, de melder kunnen vragen om de informatie te verduidelijken of bijkomende informatie te verstrekken;
 - b) de termijn voor het geven van feedback;
 - c) de soort en de inhoud van de feedback;
- 4° de informatie over de verwerking van persoonsgegevens;
- 5° de wijze waarop de melding wordt opgevolgd;
- 6° de remedies en procedures voor de bescherming tegen represailles en de beschikbaarheid van vertrouwelijk advies voor personen die overwegen een melding in te dienen;
- 7° met behoud van de toepassing van artikel 5, een duidelijke toelichting van de voorwaarden waaronder melders beschermd worden bij het schenden van enige geheimhoudingsregel;
- 8° de rechten van de betrokken persoon.

In het eerste lid wordt verstaan onder website onderwijs: de officiële website van de Vlaamse overheid, uitgegeven door het Vlaams ministerie van onderwijs en vorming.

De webpagina, vermeld in het eerste lid, vermeldt dat personeelsleden intern melden als de inbreuk doeltreffend intern kan worden behandeld en de melder van mening is dat er geen risico op represailles bestaat.

De instellingen publiceren de informatie, vermeld in het eerste en derde lid, op hun website of verwijzen op hun website naar de webpagina op de website, vermeld in het eerste lid. Ze vermelden op hun website ook het elektronische adres, het postadres en de telefoonnummers van het interne meldkanaal, vermeld in artikel 8, met de vermelding of de telefoongesprekken en de gesprekken via andere spraaksystemen worden opgenomen.

Afdeling 7. Beschermingsmaatregelen

Art. 18. §1. Een instelling of een van haar personeelsleden mag ten aanzien van een melder die onder de bescherming van dit decreet valt, geen van de volgende maatregelen nemen als vergelding voor een melding of openbaarmaking of dreigen een van die maatregelen te nemen:

- 1° schorsing, ontslag of soortgelijke maatregelen;
- 2° een evaluatie onvoldoende, negatieve beoordeling voor tijdelijken, degradatie of het onthouden van bevordering;
- 3° het onthouden van een benoeming;
- 4° overdracht van taken, verandering van locatie van de arbeidsplaats of verandering van de werktijden;
- 5° het onthouden van opleiding;
- 6° een negatieve arbeidsreferentie;
- 7° het opleggen of toepassen van een tuchtmaatregel disciplinaire maatregel, berisping of financiële sanctie;
- 8° dwang, intimidatie, pesterijen en uitsluiting;
- 9° niet-omzetting van een tijdelijk contract in een contract voor onbepaalde duur, als het personeelslid de gerechtvaardigde verwachting had dat het een contract van onbepaalde duur zou krijgen;
- 10° schade, met inbegrip van reputatieschade op sociale media of financieel nadeel, met inbegrip van omzetsderving en inkomstderving;
- 11° opname op een zwarte lijst op basis van een informele of formele overeenkomst voor de hele instelling waardoor de melder geen baan meer kan vinden bij die instelling;
- 12° intrekking van een licentie of vergunning, afgeleverd door een overheidsinstantie;
- 13° psychiatrische of medische verwijzingen;
- 14° vroegtijdige beëindiging of opzegging van een contract voor de levering van goederen of diensten;
- 15° elke andere vorm van represailles

Het verbod, vermeld in het eerste lid, is alleen van toepassing ten aanzien van melders in al de volgende gevallen:

- 1° de melders hebben informatie gemeld over een inbreuk conform artikel 10, §1, hebben informatie over een inbreuk openbaar gemaakt conform artikel 10, §2, of hebben informatie gemeld over een inbreuk bij een instelling, orgaan of instantie van de Europese Unie;
- 2° de melders hadden gegronde redenen om te geloven dat de gemelde informatie op het moment van de melding juist was en dat die informatie binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn viel;
- 3° de identiteit van de melders is bij ten minste een meldkanaal gekend.

Indien de anonieme melder na een tijd alsnog geïdentificeerd wordt, wordt deze beschouwd alsof de identiteit initieel gekend was en geniet de melder bijgevolg de bescherming zoals opgenomen in dit decreet met terugwerkende kracht.

Het verbod, vermeld in het eerste lid, geldt ook voor de facilitatoren en derden die verbonden zijn met de melders en juridische entiteiten die eigendom zijn van de melders,

voor met wie de melders werken of met wie de melders in een andere werkgerelateerde context verbonden zijn alsook voor getuigen.

§2. Ieder personeelslid dat maatregelen als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, neemt als vergelding voor een melding of openbaarmaking, wordt bestraft met een administratieve of tuchtrechtelijke sanctie.

Iedere instelling die maatregelen als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, neemt als vergelding voor een melding of openbaarmaking, kan bestraft worden met een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget van de betrokken instelling. De terugvordering of inhouding kan niet meer bedragen dan 5% van het werkingsbudget en kan er niet toe leiden dat het aandeel in het werkingsbudget dat bestemd is voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan wanneer de maatregel niet zou genomen zijn. De terugvordering wordt uitgesproken door de Vlaamse Regering.

§3. Bij gerechtelijke of administratiefrechtelijke procedures over maatregelen als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, waarbij de melder aantoont dat hij een melding of openbaarmaking heeft gemaakt en met benadeling is geconfronteerd, wordt aangenomen dat de maatregel een vergelding is voor de melding of de openbaarmaking. In die gevallen toont de persoon of instelling die de benadelende maatregel heeft genomen aan dat die maatregel naar behoren is gemotiveerd.

§4. Melders zijn niet aansprakelijk voor:

- 1° de verwerving van de informatie die ze melden of openbaar maken, conform paragraaf 1, tweede lid, of artikel 10, §2, eerste lid, behalve als de verwerving of openbaarmaking een strafbaar feit was;
- 2° het melden of openbaar maken van de informatie, conform paragraaf 1, tweede lid, of artikel 10, §2, eerste lid, als ze redelijke gronden hadden om aan te nemen dat de melding of openbaarmaking van de informatie noodzakelijk was om een inbreuk te onthullen.

§5. Niettegenstaande §4, wordt een bedrijfsgeheim verkrijgen, gebruiken of openbaar maken enkel als rechtmatig beschouwd voor de toepassing van dit decreet als het wordt verkregen conform artikel XI.332/3 van het wetboek van economisch recht.

Art. 19. De volgende personen worden bestraft met een administratieve of tuchtrechtelijke sanctie:

- 1° personen die een melding belemmeren of proberen te belemmeren;
- 2° personen die de geheimhouding van de identiteit van melders schenden;
- 3° personen die bewust onjuiste informatie hebben gemeld of openbaar gemaakt.

Art. 20. Een overeenkomst of de arbeidsvoorwaarden kunnen geen bepalingen bevatten waarin afstand wordt gedaan van de rechten, vermeld in dit decreet. Bepalingen in die zin zijn nietig.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013

Art. 21. In deel 4, titel 4, van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014 en 1 maart 2019, wordt een hoofdstuk 2/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 2/1. Meldpunt klokkenluiders”.

Art. 22. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in hoofdstuk 2/1, ingevoegd bij artikel 23, een artikel IV.102/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. IV.102/1. Het college van commissarissen wijst onder de personeelsleden, vermeld in artikel IV.105, ten minste een personeelslid aan dat belast wordt met het ontvangen en opvolgen van externe meldingen van klokkenluiders, vermeld in artikel V.230/8.”.

Art. 23. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in hoofdstuk 2/1, ingevoegd bij artikel 23, een artikel IV.102/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. IV.102/2. Het personeelslid, vermeld in artikel IV.102/1, heeft de volgende taken:

- 1° het verstrekken van informatie aan belangstellenden over de meldingsprocedure, vermeld in artikel IV.104;
- 2° de meldingen als vermeld in artikel V.230/8 ontvangen en opvolgen;
- 3° contact onderhouden met de melder, vermeld in artikel V.230/1, 11°, om die melder feedback te geven en als dat nodig is om nadere informatie te verzoeken;
- 4° een dossier opmaken voor het college van commissarissen, vermeld in hoofdstuk 3.

Het personeelslid, vermeld in artikel IV.102/1, kan bij de instellingen, vermeld in artikel V.230/1, 8°, alle documenten en inlichtingen opvragen die nodig zijn voor het onderzoek van een melding, als vermeld in artikel V.230/8. Het personeelslid, vermeld in artikel IV.102/1, leeft bij de uitoefening van zijn taken de voorschriften, vermeld in deel 5, titel 3/1, na.

Het personeelslid, vermeld in artikel IV.102/1, heeft de nodige vorming gekregen om meldingen als vermeld in artikel V.230/8, te ontvangen en te behandelen.”

Art. 24. In artikel IV.104 van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 1 maart 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan het eerste lid wordt een punt 4° en een punt 5° toegevoegd, die luiden als volgt:

“4° een beslissing nemen over een externe melding van een klokkenluider op basis van het dossier, vermeld in artikel IV.102/2, eerste lid, 4°.”;

“5° een advies formuleren aan de Vlaamse Regering met het oog op een financiële sanctie zoals bedoeld in artikel V.230/17, §2, tweede lid.

2° er wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het college van commissarissen werkt een procedure uit om externe meldingen van klokkenluiders te ontvangen en op te volgen. Het college evalueert de procedure ten minste om de drie jaar. Op basis van de voormelde evaluatie past het college indien nodig de procedure voor de externe meldingen van klokkenluiders aan.”.

Art. 25. In deel 5 van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt een titel 3/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“Titel 3/1. Bescherming van klokkenluiders”

Art. 26. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 27, een hoofdstuk 1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 1. Definities”.

Art. 27. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 1, ingevoegd bij artikel 28, een artikel V.230/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/1. In deze titel wordt verstaan onder:

- 1° betrokken persoon: een natuurlijke of rechtspersoon die in de interne of externe melding of bij de openbaarmaking wordt genoemd als persoon aan wie de inbreuk wordt toegeschreven of met wie die persoon in verband wordt gebracht;
- 2° externe: een van de volgende personen die in het kader van hun werk informatie over inbreuken hebben:
 - a) aandeelhouders en personen die behoren tot het bestuurlijk, leidinggevend of toezichthoudend orgaan van een instelling, met inbegrip van leden die niet bij het dagelijks bestuur zijn betrokken, vrijwilligers en bezoldigde of onbezoldigde stagiairs;
 - b) aannemers, onderaannemers en leveranciers en iedereen die werkt onder hun toezicht en leiding;
 - c) personen die informatie over inbreuken hebben verkregen in een werkrelatie die ondertussen is beëindigd;
 - d) personen van wie de werkrelatie nog moet beginnen en die informatie over inbreuken hebben verkregen tijdens de wervingsprocedure of andere precontractuele onderhandelingen;
- 3° externe melding: het melden van informatie over inbreuken aan een extern meldkanaal, als vermeld in artikel V.230/8;
- 4° facilitator: een natuurlijke persoon die in een werkgerelateerde context een melder bijstaat in het meldingsproces en van wie de bijstand vertrouwelijk moet zijn;
- 5° inbreuk: een handeling of nalatigheid die voldoet aan een van de volgende voorwaarden:
 - a) ze is onrechtmatig en heeft betrekking op de uniehandelingen en beleidsterreinen die vallen binnen het toepassingsgebied, vermeld in artikel V.230/2;
 - b) ze ondermijnt het doel of de toepassing van de regels in de uniehandelingen en beleidsterreinen die vallen binnen het toepassingsgebied, vermeld in artikel V.230/2;
- 6° informatie over inbreuken: informatie, met inbegrip van redelijke vermoedens, over:
 - a) feitelijke of mogelijke inbreuken die hebben plaatsgevonden of zeer waarschijnlijk zullen plaatsvinden binnen de instelling waar de melder werkt, heeft gewerkt of gesolliciteerd heeft of binnen een andere instelling waarmee de melder in de context van zijn werk in contact is geweest;
 - b) pogingen tot het verhullen van inbreuken binnen de instelling waar de melder werkt, heeft gewerkt of gesolliciteerd heeft of binnen een andere instelling waarmee de melder in de context van zijn werk in contact is geweest;

- 7° instelling:
- a) een universiteit of hogeschool, als vermeld in artikel II.2 en II.3;
 - b) een instelling van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening, als vermeld in artikel II.19, II.20 en II.21;
 - c) het Universitair Ziekenhuis Gent, vermeld in artikel 3 van het decreet van 3 februari 2017 betreffende de re-integratie van het Universitair Ziekenhuis Gent in de Universiteit Gent;
- 8° interne melding: het melden van informatie over inbreuken binnen de instelling;
- 9° melden: het schriftelijk of mondeling verstrekken van informatie over inbreuken
- 10° melder: een natuurlijke persoon die in de context van zijn werk verkregen informatie over inbreuken meldt of openbaar maakt;
- 11° openbaar maken: het publiek toegankelijk maken van informatie over inbreuken;
- 12° personeelslid:
- a) een lid van het personeel, vermeld in artikel V.231, 3°;
 - b) een lid van het personeel van een instelling van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening, als vermeld in artikel II.19, II.20 en II.21;
 - c) een houder van een mandaat van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen;
- 13° represaille: een directe of indirecte handeling of nalatigheid die in een werkgerelateerde context plaatsvindt naar aanleiding van een interne of externe melding of openbaarmaking, en die tot ongerechtvaardigde benadeling van de melder leidt of kan leiden;
- 14° werkgerelateerde context: huidige of vroegere arbeidsactiviteiten in de instelling waardoor, ongeacht de aard van die activiteiten, personen informatie kunnen verkrijgen over inbreuken en waarbij die personen te maken kunnen krijgen met represailles als zij dergelijke informatie zouden melden.”.

Art. 28. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 27, een hoofdstuk 2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 2. Materieel toepassingsgebied”.

Art. 29. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 2, ingevoegd bij artikel 28, een artikel V.230/2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/2. §1. Deze titel bevat gemeenschappelijke minimumnormen voor de bescherming van melders van de volgende inbreuken die een instelling begaat:

- 1° inbreuken die betrekking hebben op uniehandelingen vermeld in deel I van de bijlage bij richtlijn (EU) 2019/1937 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden, en die betrekking hebben op de volgende gebieden:
- a) overheidsopdrachten;
 - b) financiële diensten, producten en markten, voorkoming van witwassen van geld en terrorismefinanciering;
 - c) productveiligheid en productconformiteit;
 - d) veiligheid van het vervoer;
 - e) bescherming van het milieu;

- f) stralingsbescherming en nucleaire veiligheid;
 - g) veiligheid van levensmiddelen en diervoeders, diergezondheid en dierenwelzijn;
 - h) volksgezondheid;
 - i) consumentenbescherming;
 - j) bescherming van de persoonlijke levenssfeer en persoonsgegevens, en beveiliging van netwerk- en informatiesystemen;
- 2° inbreuken waardoor de financiële belangen van de Unie vermeld in artikel 325 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en nader toegelicht in relevante uniemaatregelen worden geschaad;
- 3° inbreuken in verband met de interne markt, vermeld in artikel 26, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met inbegrip van inbreuken op de unieregels voor de mededinging en de staatssteun.

§2. Deze titel heeft geen betrekking op interpersoonlijke klachten die alleen de melder betreffen.”.

Art. 30. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 2 een artikel V.230/3 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/3. Deze titel is niet van toepassing op het melden van informatie waarvan de bekendmaking niet toegestaan is om een van de volgende redenen:

- 1° de veiligheid van het land;
- 2° de bescherming van geclassificeerde gegevens;
- 3° de bescherming van het medisch beroepsgeheim;
- 4° de bescherming van het beroepsgeheim;
- 5° de geheimhouding van rechterlijke beraadslagingen;
- 6° het strafprocesrecht.”.

Art. 31. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 2 een artikel V.230/4 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/4. Deze titel doet geen afbreuk aan wetgeving die in een ruimere bescherming voor klokkenluiders voorziet.

Deze titel doet evenmin afbreuk aan:

- 1° het recht van personeelsleden om hun vertegenwoordiger of vakbond te raadplegen;
- 2° de regelgeving tegen onrechtmatige benadelende maatregelen als gevolg van de raadplegingen, vermeld in punt 1°;
- 3° de autonomie van de sociale partners en hun recht om collectieve arbeidsovereenkomsten of akkoorden van sectorale programmatie af te sluiten.”.

Art. 32. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 25, een hoofdstuk 3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 3. Meldkanalen”.

Art. 33. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 3, ingevoegd bij artikel 35, een artikel V.230/6 toegevoegd, dat luidt als volgt:

Art. V.230/6. Informatie over inbreuken kan op de volgende manieren gemeld worden:
1° via een intern meldkanaal als vermeld in artikel V.230/7;
2° via een extern meldkanaal als vermeld in artikel V.230/8;
3° via een openbaarmaking.”.

Art. 34. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 3 een artikel V.230/7 toegevoegd, dat luidt als volgt:

Art. V.230/7. §1. Iedere instelling heeft een intern meldkanaal.

Het interne meldkanaal kan door de instelling zelf worden beheerd of extern ter beschikking worden gesteld door een derde. De waarborgen voor een interne melding en de opvolging van de meldingen, vermeld in hoofdstuk 4 en 5, zijn ook van toepassing als het interne meldkanaal door een derde wordt beheerd.

§2. Het interne meldkanaal bestaat uit ten minste een persoon die bevoegd is om meldingen te ontvangen en te behandelen. Personeelsleden met een mandaat in een beslissingsorgaan of personeelsafgevaardigden kunnen geen deel uitmaken van het interne meldkanaal.

§3. Iedere instelling werkt, na overleg met afgevaardigden van de representatieve vakorganisaties een procedure uit om interne meldingen in te dienen, te behandelen en te beheren. Als het interne meldkanaal door een derde ter beschikking gesteld wordt, worden de afgevaardigden van de representatieve vakorganisaties eveneens op de hoogte gebracht van de inhoud van de overeenkomst met de derde.

De procedure, vermeld in het eerste lid, bevat systemen die door hun ontwerp, opzet en beheer op beveiligde wijze de geheimhouding van de informatie waarborgen en de vertrouwelijkheid beschermen van de volgende elementen:

- 1° de identiteit van de melder;
- 2° de identiteit van (een) perso(o)n(en) die in de melding worden genoemd;
- 3° informatie waaruit de identiteit van de melder of (een) perso(o)n(en) kan blijken.

Als het meldkanaal een melding behandelt, neemt het daarbij een strikte neutraliteit in acht. Een melding kan in geen geval behandeld worden door een persoon die betrokken is of was bij de feiten waarop de melding betrekking heeft.

Alleen personeelsleden die daarvoor gemachtigd zijn, hebben toegang tot de informatie, vermeld in het tweede lid.”.

Art. 35. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 3 een artikel V.230/8 toegevoegd, dat luidt als volgt:

Art. V.230/8. §1. Personeelsleden en externen kunnen informatie over inbreuken die instellingen begaan hebben, extern melden bij het meldpunt klokkenluiders conform deel 4, titel 4.

§2. Het externe meldkanaal, vermeld in paragraaf 1, ontvangt meldingen via systemen die door hun ontwerp, opzet en beheer op beveiligde wijze de geheimhouding van de

informatie waarborgen en de vertrouwelijkheid beschermen van al de volgende elementen:

- 1° de identiteit van de melder;
- 2° de identiteit van derden die in de melding worden genoemd;
- 3° informatie waaruit de identiteit van de melder of een derde kan blijken.

Als het meldkanaal een melding behandelt, neemt het daarbij een strikte neutraliteit in acht. Een melding kan in geen geval behandeld worden door een persoon die betrokken is of was bij de feiten waarop de melding betrekking heeft.

Alleen personeelsleden die daarvoor gemachtigd zijn, hebben toegang tot de informatie, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 36. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 3 een artikel V.230/9 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/9. §1. Personeelsleden melden informatie over inbreuken in de instelling waar ze tewerkgesteld zijn, via het interne meldkanaal vermeld in artikel V.230/7. Personeelsleden kunnen informatie over inbreuken ook rechtstreeks melden via het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, als ze menen dat de inbreuk intern niet doeltreffend behandeld kan worden of dat er een risico op represailles bestaat.

Externen melden informatie over inbreuken die een instelling begaat, aan het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8.

Een instelling kan het interne meldkanaal, vermeld in artikel V.230/7 ook openstellen voor bepaalde of alle externen.

§2. Personeelsleden en externen die informatie over inbreuken openbaar maken komen in aanmerking voor bescherming uit hoofde van dit decreet indien is voldaan aan een van de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben eerst intern en extern gemeld of ze hebben meteen extern gemeld conform paragraaf 1, en er zijn geen passende maatregelen genomen binnen drie maanden nadat het meldkanaal in kwestie de melding heeft ontvangen;
- 2° ze hebben gegronde redenen om aan te nemen dat:
 - a) de inbreuk kan een dreigend of reëel gevaar vormen voor het algemeen belang, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een noodsituatie of een risico op onherstelbare schade, of
 - b) er bestaat een risico op represailles bij externe meldingen, of het is niet waarschijnlijk dat de inbreuk doeltreffend wordt behandeld wegens de bijzondere omstandigheden van de zaak, omdat bijvoorbeeld bewijsmateriaal kan worden achtergehouden of vernietigd, of een autoriteit kan samenspannen met de pleger van de inbreuk of met iemand die bij de inbreuk is betrokken.

Deze paragraaf is niet van toepassing op gevallen waarin een personeelslid of een externe rechtstreeks informatie aan de pers verstrekt op grond van specifieke bepalingen die een stelsel voor de bescherming van de vrijheid van meningsuiting en informatie instellen.”.

Ook bij de openbaarmaking dient de Algemene Verordening Gegevensbescherming steeds in acht te worden genomen.

Art. 37. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 25, een hoofdstuk 4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 4. Gemeenschappelijke bepalingen voor interne en externe meldingen”.

Art. 38. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 4, ingevoegd bij artikel 37, een artikel V.230/10 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/10. §1. Melders kunnen schriftelijk en via de telefoon of een ander spraakberichtsysteem informatie over inbreuken melden bij de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8. Ze hebben ook het recht op een fysieke ontmoeting binnen een redelijke termijn.

§2. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, kunnen van mondelinge meldingen via een spraakberichtsysteem met gesprekopname:

- 1° een opname van het gesprek in een duurzame, opvraagbare vorm maken;
- 2° een volledig en nauwkeurig verslag laten opstellen door de personeelsleden die verantwoordelijk zijn om de melding te behandelen.

De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, stellen de melders voor de start van het gesprek op de hoogte van de mogelijkheid van het systeem om gesprekken op te nemen.

§3. De personeelsleden van de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, die verantwoordelijk zijn om de melding te behandelen, kunnen een nauwkeurig verslag opmaken van mondelinge meldingen via een spraakberichtsysteem zonder gespreksopnamefaciliteit.

§4. Als de melder toestemt, maken de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, bij een fysieke ontmoeting op verzoek van de melder:

- 1° een opname van het gesprek in een duurzame en opvraagbare vorm;
- 2° een nauwkeurig verslag van het onderhoud, dat de personeelsleden opstellen die verantwoordelijk zijn voor de behandeling van de melding.

§5. Melders kunnen de schriftelijke weergave van het gesprek, vermeld in paragraaf 2 tot en met 4, controleren, corrigeren en voor akkoord tekenen.”.

Art. 39. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 4 een artikel V.230/11 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/11. §1. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, bevestigen de ontvangst van de melding aan de melder binnen zeven dagen na de dag waarop ze de melding hebben ontvangen, als ze binnen die termijn de melding nog niet afgehandeld hebben, tenzij in één van de volgende gevallen:

- 1° de melder verzet zich uitdrukkelijk tegen het krijgen van die ontvangstmelding;

2° het krijgen van die ontvangstmelding brengt de bescherming van de identiteit van de melder in gevaar.

Tenzij er nieuwe wettelijke of feitelijke omstandigheden zijn die een andere opvolging rechtvaardigen, kan het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, bij meldingen over een instelling beslissen om in een van de volgende gevallen de melding niet in behandeling te nemen:

1° de inbreuk is van geringe betekenis;

2° de externe melding heeft betrekking op feiten die in een eerdere externe melding van de melder al zijn behandeld en de nieuwe melding bevat geen nieuwe informatie van betekenis.

In de gevallen, vermeld in het tweede lid, stuurt het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, de melder binnen zeven dagen nadat het de melding heeft ontvangen, naast de ontvangstmelding, vermeld in het eerste lid, de beslissing om de melding niet in behandeling te nemen en een motivatie voor die beslissing.

§2. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, gaan de juistheid na van de informatie en nemen de gepaste maatregelen als er een vermoeden van een inbreuk is.

§3. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, informeren de melder binnen drie maanden na de dag waarop ze de ontvangstmelding hebben verstuurd, of, als er geen ontvangstmelding naar de melder is gestuurd, binnen drie maanden nadat de periode van zeven dagen nadat de melding is gedaan, is verstreken, over de als opvolging geplande of genomen maatregelen en over de redenen daarvoor. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, geven daarbij geen informatie vrij die afbreuk doet aan het interne onderzoek of die het onderzoek of de rechten van de betrokken persoon schaadt.

Het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, kan de termijn van drie maanden, vermeld in het eerste lid, verlengen tot maximaal zes maanden. In dat geval informeert het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, de melder schriftelijk over de verlenging van de termijn en de reden daarvoor, voor de voormelde termijn van drie maanden verstreken is.

§4. Het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, brengt de melder op de hoogte van het eindresultaat van de onderzoeken.”.

Art. 40. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 4 een artikel V.230/12 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/12. Als een melder een melding richt aan een onbevoegd extern meldkanaal, stuurt dat onbevoegde externe meldkanaal de melding zo snel mogelijk op veilige wijze door naar het bevoegde meldkanaal. Het onbevoegde externe meldkanaal brengt de melder onmiddellijk op de hoogte van die doorzending.

Indien het intern meldkanaal niet bevoegd is om de melding te behandelen, dan brengt het meldkanaal de melder daarvan op de hoogte.”.

Art. 41. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 25, een hoofdstuk 5 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 5. Verwerking van gegevens”.

Art. 42. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 5, ingevoegd bij artikel 41, een artikel V.230/13 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/13. Ieder meldkanaal, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, houdt een register bij van de ontvangen meldingen.

Ieder meldkanaal, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, houdt al de volgende gegevens bij:

- 1° het aantal ontvangen meldingen;
- 2° het aantal onderzoeken en procedures die naar aanleiding van de meldingen zijn ingeleid en het resultaat ervan;
- 3° als dat wordt vastgesteld, de geschatte financiële schade en de bedragen die zijn teruggevorderd na onderzoeken en procedures over de gemelde inbreuken.

Meldingen worden niet langer opgeslagen dan noodzakelijk en evenredig is om te voldoen aan de vereisten die door deze codex of door andere wetgeving zijn opgelegd.”.

Art. 43. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 5 een artikel V.230/14 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/14. §1. In dit artikel wordt verstaan onder algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§2. Als die gegevens beschikbaar zijn, verwerken de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, de volgende persoonsgegevens op grond van artikel 6, eerste lid, e) van de algemene verordening gegevensbescherming bij de behandeling en registratie van meldingen:

- 1° de naam van de melder;
- 2° de contactgegevens en de functie van de melder;
- 3° de naam van de facilitator of van derden die verbonden zijn met de melder en die het slachtoffer kunnen worden van represailles in een werkgerelateerde context;
- 4° de naam en de functie van de betrokken persoon en informatie over de inbreuken van de betrokken persoon;
- 5° de naam van de getuigen;
- 6° schriftelijke meldingen;
- 7° het schriftelijke verslag van mondelinge meldingen en stemopnames, vermeld in artikel V.230/10, §2 en §3, van deze codex.

De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, wissen onmiddellijk andere gegevens dan de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, die niet relevant zijn om de melding te behandelen.

§3. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, maken de identiteit van de melder en alle informatie waarmee de identiteit van de melder direct of indirect achterhaald kan worden, niet bekend aan anderen dan de personeelsleden die bevoegd zijn om de melding te ontvangen en op te volgen tenzij in één van de volgende gevallen:

- 1° de melder stemt daarmee in;
- 2° er is een noodzakelijke en evenredige wettelijke verplichting in het kader van een onderzoek door nationale autoriteiten of gerechtelijke procedures, om de rechten van verdediging van de melder te waarborgen.

De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, maken de identiteit van de betrokken persoon en alle informatie waarmee de identiteit van de betrokken persoon direct of indirect achterhaald kan worden, niet bekend aan anderen dan de personeelsleden die bevoegd zijn om de melding te behandelen, zolang onderzoeken naar aanleiding van de melding of openbaarmaking lopen.

§4. Vóór de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, de identiteit van de melder of de betrokken persoon bekendmaken, brengen ze de melder, respectievelijk de betrokken persoon daarvan schriftelijk op de hoogte, samen met de redenen daarvoor, tenzij die informatie de onderzoeken of gerechtelijke procedures in gevaar brengt.

§5. Met toepassing van artikel 23, lid 1, e) en h), van de algemene verordening gegevensbescherming kunnen de personeelsleden van een meldkanaal die daarvoor bevoegd zijn, bij wie een melding is ingediend, beslissen om de verplichtingen en de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening, niet toe te passen bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van een onderzoek dat betrekking heeft op een welbepaalde natuurlijke persoon, als voldaan is aan de voorwaarden, vermeld in het tweede tot en met het negende lid.

De afwijkingsmogelijkheid, vermeld in het eerste lid, geldt alleen gedurende de periode waarin de betrokken persoon het voorwerp uitmaakt van een onderzoek, op voorwaarde dat het voor het goede verloop van het onderzoek noodzakelijk is of kan zijn dat de verplichtingen en de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening, niet worden toegepast. De duur van het onderzoek mag in voorkomend geval niet meer bedragen dan een jaar vanaf de ontvangst van een verzoek tot uitoefening van een van de rechten, vermeld in artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening.

De afwijkingsmogelijkheid, vermeld in het eerste lid, heeft geen betrekking op de gegevens die losstaan van het voorwerp van het onderzoek dat de weigering of de beperking van de rechten, vermeld in het tweede lid, rechtvaardigt.

Als de betrokken persoon in het geval, vermeld in het eerste lid, tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, een verzoek indient op basis van artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening, bevestigt de bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, de ontvangst daarvan.

De bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, brengt de betrokken persoon schriftelijk, zo snel mogelijk en in elk geval binnen een maand vanaf de dag die volgt op de dag waarop hij het verzoek heeft ontvangen, op de hoogte van elke weigering of beperking van de rechten, vermeld in het eerste lid. Verdere informatie over de nadere redenen voor die weigering of beperking hoeft niet te worden verstrekt als dat het onderzoek zou ondermijnen, met behoud van de toepassing van het achtste lid. Als het nodig is, kan de voormelde termijn met twee maanden worden verlengd, rekening houdend met het aantal aanvragen en de complexiteit ervan. De verwerkingsverantwoordelijke, bedoeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, brengt de betrokken persoon binnen dertig dagen vanaf de dag die volgt op de dag waarop hij het verzoek heeft ontvangen, op de hoogte van die verlenging en van de redenen voor het uitstel.

De bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, informeert de betrokken persoon ook over de mogelijkheid om een verzoek in te dienen bij de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens conform artikel 10/5 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer, en om een beroep in rechte in te stellen.

De bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, noteert de feitelijke of juridische gronden waarop de beslissing is gebaseerd. Die informatie houdt hij ter beschikking van de Vlaamse toezichtcommissie, vermeld in artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer.

Nadat het onderzoek afgesloten is, worden de rechten, vermeld in artikel 13 tot en met 22 van de voormelde verordening, in voorkomend geval, conform artikel 12 van de voormelde verordening opnieuw toegepast.

Als een dossier dat persoonsgegevens als vermeld in het eerste lid, bevat, naar het Openbaar Ministerie is gestuurd en kan leiden tot activiteiten onder leiding van het Openbaar Ministerie of een onderzoeksrechter, en er onduidelijkheid is over het geheim van het onderzoek onder leiding van het Openbaar Ministerie of een onderzoeksrechter, mag de bevoegde functionaris voor gegevensbescherming, op het verzoek van de betrokken persoon overeenkomstig artikel 12 tot en met 22 van de voormelde verordening pas antwoorden nadat het Openbaar Ministerie of, in voorkomend geval, de onderzoeksrechter heeft bevestigd dat een antwoord het onderzoek niet in het gedrang brengt of kan brengen.

§6. De meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/6, respecteren de regels met betrekking tot de verwerking en de bescherming van de persoonsgegevens in uitvoering van de algemene verordening gegevensbescherming.”.

Art. 44. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 5 een artikel V.230/15 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/15. Meldkanalen, als vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, maken geen feiten openbaar die het economische, financiële of commerciële belang van een instelling kunnen schaden, tenzij dat noodzakelijk is voor de opvolging van de melding.”.

Art. 45. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 25, een hoofdstuk 6 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 6. Informatie over ontvangst en opvolging van meldingen”.

Art. 46. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 6, ingevoegd bij artikel 45, een artikel V.230/16 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/16. §1. De dienst die de Vlaamse Regering aanwijst, publiceert op een afzonderlijke, gemakkelijk herkenbare en toegankelijke pagina van de website onderwijs al de volgende informatie:

- 1° de voorwaarden om in aanmerking te komen voor bescherming tegen represailles;
- 2° de elektronische adressen, de postadressen en de telefoonnummers van het externe meldkanaal, vermeld in artikel V.230/8, met de vermelding of de telefoongesprekken en de gesprekken via andere spraaksystemen worden opgenomen;
- 3° de procedures voor meldingen van informatie over inbreuken bij de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, met inbegrip van:
 - a) de wijze waarop de meldkanalen, vermeld in artikel V.230/7 en V.230/8, de melder kunnen vragen om de informatie te verduidelijken of bijkomende informatie te verstrekken;
 - b) de termijn voor het geven van feedback;
 - c) de soort en de inhoud van de feedback;
- 4° de informatie over de verwerking van persoonsgegevens;
- 5° de wijze waarop de melding wordt opgevolgd;
- 6° de remedies en procedures voor de bescherming tegen represailles en de beschikbaarheid van vertrouwelijk advies voor personen die overwegen tot melding over te gaan;
- 7° met behoud van de toepassing van artikel V.230/3, een duidelijke toelichting van de voorwaarden waaronder melders beschermd worden bij het schenden van een geheimhoudingsregel;
- 8° de contactgegevens van de dienst, vermeld in paragraaf 2;
- 9° de rechten van de betrokken persoon.

In het eerste lid wordt verstaan onder website onderwijs: de officiële website van de Vlaamse overheid, uitgegeven door het Vlaams ministerie van onderwijs en vorming.

De webpagina, vermeld in het eerste lid, vermeldt dat melders intern melden als de inbreuk doeltreffend intern kan worden behandeld en de melder van mening is dat er geen risico op represailles bestaat.

De instellingen publiceren de informatie, vermeld in het eerste en derde lid, op hun website of verwijzen op hun website naar de webpagina op de website, vermeld in het eerste lid. Ze vermelden op hun website ook het elektronische adres, het postadres en de telefoonnummers van het interne meldkanaal, vermeld in artikel 9, met de vermelding of de telefoongesprekken en de gesprekken via andere spraaksystemen worden opgenomen.”.

Art. 47. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt in titel 3/1, ingevoegd bij artikel 25, een hoofdstuk 7 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Hoofdstuk 7. Beschermingsmaatregelen”.

Art. 48. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hoofdstuk 7, ingevoegd bij artikel 47, een artikel V.230/17 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/17. §1. Een instelling of een van haar personeelsleden mag ten aanzien van een melder die onder de bescherming van deze codex valt, geen van de volgende maatregelen nemen als vergelding voor een melding of openbaarmaking of dreigen een van die maatregelen te nemen:

- 1° schorsing, ontslag of soortgelijke maatregelen;
- 2° degradatie of het onthouden van bevordering;
- 3° het onthouden van een benoeming;
- 4° overdracht van taken, verandering van locatie van de arbeidsplaats of verandering van de werktijden;
- 5° het onthouden van opleiding;
- 6° een evaluatie onvoldoende of negatieve arbeidsreferentie;
- 7° het opleggen of toepassen van een tuchtmaatregel disciplinaire maatregel, berisping of financiële sanctie;
- 8° dwang, intimidatie, pesterijen en uitsluiting;
- 9° niet-omzetting van een tijdelijk contract in een contract voor onbepaalde duur, als het personeelslid de gerechtvaardigde verwachting had dat het een contract van onbepaalde duur zou krijgen;
- 10° schade, met inbegrip van reputatieschade op sociale media of financieel nadeel, met inbegrip van omzetsderving en inkomstenderving;
- 11° opname op een zwarte lijst op basis van een informele of formele overeenkomst voor de hele instelling waardoor de melder geen baan meer kan vinden bij die instelling;
- 12° intrekking van een licentie of vergunning, afgeleverd door een overheidsinstantie;
- 13° psychiatrische of medische verwijzingen;
- 14° vroegtijdige beëindiging of opzegging van een contract voor de levering van goederen of diensten;
- 15° elke andere vorm van represailles

Het verbod, vermeld in het eerste lid, is alleen van toepassing ten aanzien van melders in al de volgende gevallen:

- 1° de melders hebben informatie gemeld over een inbreuk conform artikel 11, §1, hebben informatie over een inbreuk openbaar gemaakt conform artikel 11, §2, of hebben informatie gemeld over een inbreuk bij een instelling, orgaan of instantie van de Europese Unie;
- 2° de melders hadden gegronde redenen om te geloven dat de gemelde informatie op het moment van de melding juist was en dat die informatie binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn viel;
- 3° de identiteit van de melders is bij ten minste een meldkanaal gekend.

Indien de anonieme melder na een tijd alsnog geïdentificeerd wordt, wordt deze beschouwd alsof de identiteit initieel gekend was en geniet de melder bijgevolg de bescherming zoals opgenomen in dit decreet met terugwerkende kracht.

Het verbod, vermeld in het eerste lid, geldt ook voor de facilitatoren en derden die verbonden zijn met de melders en juridische entiteiten die eigendom zijn van de melders, voor wie de melders werken of met wie de melders in een andere werkgerelateerde context verbonden zijn alsook voor getuigen.

§2. Ieder personeelslid dat maatregelen als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, neemt als vergelding voor een melding of openbaarmaking, wordt bestraft met een administratieve of tuchtrechtelijke sanctie.

Iedere instelling die maatregelen als vermeld in paragraaf 1, eerste lid neemt, als vergelding voor een melding of openbaarmaking kan bestraft worden met een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget van de betrokken instelling. De terugvordering of inhouding kan niet meer bedragen dan 5% van het bedrag van de werkingsuitkeringen van het lopende begrotingsjaar, als vermeld in artikel IV.26. Die maatregel kan er niet toe leiden dat het aandeel in de enveloppe voor personeelsaangelegenheden in absolute cijfers kleiner wordt dan als de maatregel niet getroffen zou zijn. De sanctie wordt uitgesproken door de Vlaamse Regering op basis van een advies van het college van commissarissen, vermeld in artikel IV.103.

§3. Bij gerechtelijke of administratiefrechtelijke procedures over maatregelen als vermeld in paragraaf 1, eerste lid, waarbij de melder aantoont dat hij een melding of openbaarmaking heeft gemaakt en met benadeling is geconfronteerd, wordt aangenomen dat de maatregel een vergelding is voor de melding of de openbaarmaking. In die gevallen toont de persoon of instelling die de benadelende maatregel heeft genomen aan dat die maatregel naar behoren is gemotiveerd.

§4. Melders zijn niet aansprakelijk voor:

- 1° de verwerving van de informatie die ze melden of openbaar maken, conform artikel 36, behalve als de verwerving of openbaarmaking een strafbaar feit was;
- 2° het melden of openbaar maken van de informatie, conform artikel 36, als ze redelijke gronden hadden om aan te nemen dat de melding of openbaarmaking van de informatie noodzakelijk was om een inbreuk te onthullen en voorzover dit gebeurt binnen de voorwaarden zoals voorzien in artikel V.230/9.

§5. Niettegenstaande §4 wordt een bedrijfsgeheim verkrijgen, gebruiken of openbaar maken, enkel als rechtmatig beschouwd voor de toepassing van dit decreet als het wordt verkregen conform artikel XI.332/3 van het wetboek van economisch recht”.

Art. 49. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 7 een artikel V.230/18 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. V.230/18. De volgende personen worden bestraft met een administratieve of tuchtrechtelijke sanctie:

- 1° personen die een melding belemmeren of proberen te belemmeren;
- 2° personen die de geheimhouding van de identiteit van melders schenden;
- 3° personen die bewust onjuiste informatie hebben gemeld of openbaar gemaakt.”.

Art. 50. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 juli 2022, wordt aan hetzelfde hoofdstuk 7 een artikel V.230/19 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. V.230/19. Een overeenkomst of de arbeidsvoorwaarden kunnen geen bepalingen bevatten waarin afstand wordt gedaan van de rechten, vermeld in deze titel. Bepalingen in die zin zijn nietig."

Hoofdstuk 4. Inwerkingtreding

Art. 51. Dit decreet treedt in werking de dag na de publicatie in het Belgisch Staatsblad.

Brussel, ... (datum)

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS

ONTWERP VAN DECREET TOT BESCHERMING VAN KLOKKENLUIDERS IN HET ONDERWIJS IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Samenvatting

Op 23 oktober 2019 namen het Europees Parlement en de Raad richtlijn 2019/1937 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden, aan. Het doel van deze richtlijn is om personen te beschermen die in de werkomgeving verkregen informatie over inbreuken op bepaalde EU-regelgeving melden. Lidstaten moeten enerzijds de oprichting van interne en externe meldkanalen regelen en anderzijds beschermingsmaatregelen voor klokkenluiders invoeren.

De richtlijn is zowel op de private als op de publieke sector van toepassing en moet bijgevolg ook omgezet worden voor het Vlaamse onderwijs. Gelet op de domeinen waarop de klokkenluidersrichtlijn van toepassing is, zal de toepasbaarheid van de richtlijn binnen het onderwijs eerder beperkt zijn.

Tot nu toe bestaat er nog geen klokkenluidersregeling voor het onderwijs. Om de administratieve last door de invoering van de bescherming van klokkenluiders zo veel mogelijk te beperken, worden zo veel mogelijk alleen de verplichte elementen uit de klokkenluidersrichtlijn omgezet.

Omwille van de duidelijkheid voor het onderwijsveld en de praktische haalbaarheid van de juridische uitwerking wordt de regeling voor de hogescholen, universiteiten en de instellingen van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 met inbegrip van de regeling voor het Universitair Ziekenhuis Gent. Voor de andere onderwijsniveaus wordt de regeling als autonome bepalingen in dit decreet opgenomen.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Op 23 oktober 2019 vaardigde het Europees Parlement samen met de Raad Richtlijn 2019/1937 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden, uit (verder de 'Klokkenluidersrichtlijn'). De Klokkenluidersrichtlijn werd op 26 november 2019 gepubliceerd (PB L 305/17).

2. De Klokkenluidersrichtlijn beoogt in concreto personen, zowel in de private als in de publieke sector, te beschermen wanneer zij uit de werkomgeving verkregen informatie over inbreuken op bepaalde EU-regelgeving melden.

Klokkenluiders moeten terecht kunnen bij veilige meldingskanalen, bij voorkeur intern bij hun eigen organisatie, maar ook een melding bij externe meldingskanalen of het openbaar maken van informatie is mogelijk.

Represailles tegen klokkenluiders zoals ontslag, loonverlies, pesterijen en discriminatie of het dreigen met dergelijke represailles zijn verboden. De lidstaten moeten maatregelen nemen om de bescherming van klokkenluiders te waarborgen zoals het aanbieden van volledige, duidelijke en kosteloze informatie en het omkeren van de bewijslast bij juridische procedures over represailles.

De lidstaten moeten zorgen voor doeltreffende, evenredige en afdoende sancties tegen natuurlijke of rechtspersonen die een klokkenluidersmelding hinderen of proberen te hinderen, die represailles nemen of die de geheimhouding van de identiteit van de melder schendt.

3. De Klokkenluidersrichtlijn moet ook voor het Vlaamse onderwijs omgezet worden. Onderwijs behoort niet rechtstreeks tot de domeinen die onder het toepassingsgebied van de richtlijn vallen, maar een aantal van deze domeinen kunnen wel een weerslag hebben binnen het onderwijs zoals de naleving van overheidsopdrachten en het dierenwelzijn.

4. De Klokkenluidersrichtlijn moest tegen 17 december 2021 omgezet zijn.

5. De ontwerptekst is uitgewerkt in overleg met

- De commissarissen van de Vlaamse Regering bij de universiteiten en hogescholen
- Het departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken dat de omzetting van de richtlijn uitwerkt voor de Vlaamse overheid en de lokale besturen

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

1. Onrechtmatige activiteiten en rechtsmisbruik kunnen voor een ernstige schade aan het algemeen belang zorgen. Schandalen zoals Dieselgate en de Panama-papers tonen aan dat klokkenluiders een belangrijke rol kunnen spelen bij het onthullen van illegale activiteiten die het algemeen belang en het welzijn van burgers en de samenleving schaden¹. Klokkenluiders deinzen er uit vrees voor represailles echter vaak voor terug om mistoestanden te melden die zij in de werkomgeving verkregen hebben. Een doeltreffende bescherming van klokkenluiders kan dan ook een belangrijke rol spelen bij de bescherming van het algemeen belang.

¹ [Persbericht Europese Commissie van 23 april 2018](#)

Op het niveau van de Europese Unie zorgen klokkenluiders ook voor de handhaving van Unierecht en Uniemaatregelen. Meldingen van klokkenluiders leiden tot daadwerkelijke opsporing en vervolging van inbreuken op het Unierecht.² De bescherming van klokkenluiders versterkt de handhaving van het Unierecht.

2. Er is alleen een specifieke rechtsbescherming nodig voor personen die de informatie die zij melden via werkgerelateerde activiteiten verkregen hebben en als gevolg daarvan in hun werkomgeving het risico lopen op represailles. Dit geldt ook voor getuigen. Deze personen zijn extra kwetsbaar ten aanzien van de persoon of organisatie van wie zij de facto afhankelijk zijn voor hun werk. Wanneer er geen sprake is van een werkgerelateerde machtsongelijkheid is er geen bescherming tegen represailles nodig.³

3. De bescherming van klokkenluiders binnen de Europese Unie is momenteel versnipperd en ongelijk. In de meeste landen geldt de bescherming alleen voor specifieke sectoren of categorieën van werknemers. Om de ongelijke bescherming van klokkenluiders aan te pakken, heeft het Europees Parlement de Europese Commissie in zijn resolutie van 24 oktober 2017 verzocht een voorstel in te dienen voor een horizontaal rechtskader dat garanties biedt voor een hoog niveau van bescherming van klokkenluiders in de Europese Unie.⁴

4. De Klokkenluidersrichtlijn voorziet gemeenschappelijke minimumnormen die ervoor zorgen dat klokkenluiders doeltreffend worden beschermd wat betreft rechtshandelingen en beleidsgebieden waar er behoefte is aan een krachtigere handhaving, niet-melding van misstanden door klokkenluiders van aanzienlijke invloed is op de handhaving, en inbreuken op Unierecht het algemeen belang ernstig kunnen schaden.⁵

Beleidsmaatregelen en doelstelling

De Klokkenluidersrichtlijn moet ook omgezet worden voor het Vlaamse onderwijs. Tot nu toe bestaat er voor het onderwijs nog geen regelgeving over klokkenluiders. Wat de universiteiten betreft, is in cao III hoger onderwijs van 10 december 2010 door de universiteiten wel het volgende engagement opgenomen:

"8.2. Klokkenluidersstatuut en interne controle

De universiteiten werken tegen ten laatste 1 januari 2014 een systeem uit voor de interne controle van de werking van de instelling of instellingen. Het kan gaan om een regeling per afzonderlijke instelling of voor meerdere instellingen samen.

Naast het systeem voor de interne controle voorzien de universiteiten eveneens tegen ten laatste 1 januari 2014 in een regeling (bijvoorbeeld via een ombudspersoon) waarbij een personeelslid ten minste:

- onregelmatigheden in het kader van de uitoefening van zijn functie kan melden;

² Klokkenluidersrichtlijn, overweging (2)

³ Klokkenluidersrichtlijn, overweging (36)

⁴ [Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden](#), p. 3

⁵ Klokkenluidersrichtlijn, overweging (5)

- kan vragen dat zijn identiteit niet bekendgemaakt wordt;
- beschermd wordt tegen een tuchtstraf of een andere maatregel om redenen die verband houden met de melding van de onregelmatigheid, met uitzondering van de gevallen van kwade trouw, persoonlijk voordeel of valse aangifte die een dienst of persoon schade toebrengen. De bewijslast hiervoor berust bij het instellingsbestuur.

Een onregelmatigheid is in deze context een nalatigheid, misbruik of misdrijf binnen de organisatie waar het personeelslid is tewerkgesteld.

Op basis van de ervaring bij de universiteiten, zal de overheid nagaan of gelijkaardige afspraak voor de hogescholen opportuun is."

De hogescholen en universiteiten hebben reeds ombudsdiensten, vertrouwenspersonen, beroepsinstanties en meldpunten voor grensoverschrijdend gedrag.

Met het decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende het toezicht op en bepaalde organisatorische aspecten van het hoger onderwijs van 1 maart 2019 heeft de Vlaamse overheid het toezicht op het hoger onderwijs fundamenteel hervormd. Er werd daarop een college van vijf regeringscommissarissen geïnstalleerd die ondersteund worden door een team van medewerkers.

Voor het niet-hoger onderwijs heeft de Vlaamse onderwijsinspectie reeds een procedure om klachten of meldingen over een onderwijsinstelling te ontvangen en behandelen.

1. Een aparte regeling voor het onderwijs

Er is gekozen voor een specifieke omzetting van de Klokkenluidersrichtlijn voor het onderwijs uit te werken en niet aan te sluiten bij de regeling in het Bestuursdecreet voor klokkenluiders uit de Vlaamse overheid en de lokale besturen. De redenen daarvoor zijn:

- Er bestaan nu al een heel wat controleorganen en meldpunten in het onderwijs die goed werk leveren. Het opnemen van een ruim toepassingsgebied voor het onderwijs leidt tot een overdaad aan procedures wat voor verwarring kan zorgen en door de betrokkenen van de andere meldpunten kan opgevat worden als een blijk van wantrouwen;
- Het Bestuursdecreet is niet van toepassing op zuiver contractuele personeelsleden in het vrij onderwijs. Dat betekent dat er in vrije onderwijsinstellingen twee verschillende klokkenluidersregelingen zouden gelden, met naast de regeling uit het Bestuursdecreet ook nog de regeling voor de privésector. Een aparte klokkenluidersregeling voor het onderwijs kan op alle personeelsleden toepasbaar gemaakt worden, ongeacht hun statuut of financieringsbron.

Er is bij de uitwerking van de regeling voor het onderwijs wel rekening gehouden met de regeling uit het Bestuursdecreet in zoverre dit relevant was.

Behalve voor de universiteiten en hogescholen wordt de klokkenluidersregeling in het decreet uitgewerkt als autonome bepalingen. Dit laat toe om maar eenmaal een regeling uit te werken die voor de verschillende onderwijsniveaus geldt zonder dat een zelfde regeling meerdere keren in een ander decreet moet ingevoegd worden. Voor de universiteiten en hogescholen is er de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013

waarin zowat alle decretale bepalingen opgenomen zijn. Om de regelgeving niet opnieuw te versnipperen is het voor deze instellingen het duidelijkste de klokkenluidersregeling in de Codex Hoger Onderwijs op te nemen.

2. Materieel toepassingsgebied

De bescherming van klokkenluiders moet ten minste gelden voor melders van de in artikel 2 van de klokkenluidersrichtlijn vermelde inbreuken. De bijlage bij de Klokkenluidersrichtlijn somt de concrete EU-regelgeving op die onder dit toepassingsgebied valt. Het gaat om inbreuken in de volgende gebieden:

- overheidsopdrachten;
- financiële diensten, producten en markten, voorkoming van witwassen van geld en terrorismefinanciering;
- productveiligheid en productconformiteit;
- veiligheid van het vervoer;
- bescherming van het milieu;
- stralingsbescherming en nucleaire veiligheid;
- veiligheid van levensmiddelen en diervoeders, diergezondheid en dierenwelzijn;
- volksgezondheid;
- consumentenbescherming;
- bescherming van de persoonlijke levenssfeer en persoonsgegevens, en beveiliging van netwerk- en informatiesystemen;
- fraude, waardoor de financiële belangen van de Unie geschaad worden;
- inbreuken in verband met de interne markt, met inbegrip van inbreuken op het gebied van mededinging en staatssteun.

Het Vlaamse onderwijs is niet door al deze gebieden gevat. De impact van de klokkenluidersbescherming op het Vlaamse onderwijs zal naar verwachting dan ook eerder beperkt zijn en vermoedelijk vooral betrekking hebben op het hoger onderwijs.

Door het toepassingsgebied beperkt te houden, spreekt de overheid haar vertrouwen en waardering uit over de andere meldpunten en controleorganen die nu al bestaan. In het hoger onderwijs oefenen de regeringscommissarissen bij de Vlaamse Regering toezicht uit op de hogescholen en universiteiten volgens het singleaudit principe. Tot die toezichtstaken behoort onder meer het controleren van de wettelijkheid van het instellingsbestuur. In het niet-hoger onderwijs is het de onderwijsinspectie die de algemene controle op de instellingen uitoefent. Daarnaast zijn er ook nog controles door het Rekenhof en de Vlaamse Audit.

3. Personeel toepassingsgebied

Het decreet is van toepassing op de personeelsleden waarvoor de Vlaamse Gemeenschap op basis van de Grondwettelijke bevoegdheid voor het onderwijs bevoegd is de rechtspositieregeling te regelen. Het gaat daarbij niet alleen om scholen en universiteiten maar om het onderwijs in de brede zin van het woord:

- scholen uit het basis- en secundair onderwijs;
- centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- scholengemeenschapsinstellingen;
- academies voor deeltijds kunstonderwijs;

- centra voor volwassenenonderwijs;
- tehuizen voor kinderen waarvan de ouders geen vaste verblijfplaats hebben;
- internaten;
- centra voor leerlingenbegeleiding en in voorkomend geval de permanente ondersteuningscellen daarvan;
- centra voor basiseducatie;
- pedagogische begeleidingsdiensten;
- leersteuncentra;
- hogescholen;
- universiteiten.

De klokkenluidersregeling is niet alleen van toepassing op de zogenaamd 'statutaire' personeelsleden uit deze instellingen, dit zijn de personeelsleden waarvoor de Vlaamse Gemeenschap geheel of gedeeltelijk de rechtspositieregeling vastlegt en die met middelen van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming bezoldigd worden. De regeling is ook van toepassing op de zuiver contractuele personeelsleden van deze instellingen ongeacht de aard van hun tewerkstelling of de herkomst van hun bezoldiging. Voor het hoger onderwijs vallen ook de bursalen onder het toepassingsgebied.

Het doel van het ruime personele toepassingsgebied is te vermijden dat een instelling afhankelijk van de aard van haar personeelsleden met meerdere klokkenluidersregelingen moet rekening houden. Een gelijke regeling voor alle personeelsleden zorgt voor meer duidelijkheid en eenvoud zowel naar de betrokken personeelsleden als naar de instellingen toe en houdt op die manier de bijkomende administratieve lasten binnen de perken.

Daarnaast dient opgemerkt, dat wat onderwijs ingericht door steden, gemeenten en provincies betreft, de personeelsleden die niet onder de decreten vallen inzake de rechtspositieregeling van personeelsleden binnen onderwijs, niet binnen het toepassingsgebied van dit ontwerp van decreet vallen. Zij zijn mee gevat in een apart decreet ter aanpassing van het Bestuursdecreet.

4. Externen

Niet alleen de eigen personeelsleden van onderwijsinstellingen in de brede zin van het woord moeten beschermd worden tegen mogelijke represailles maar ook externen die in het kader van werkgerelateerde activiteiten binnen het onderwijs toegang hebben tot informatie over inbreuken binnen het onderwijs en door die activiteiten een risico lopen op represailles als zij inbreuken melden. Het gaat hier om de volgende personen:

- aandeelhouders en personen die behoren tot het bestuurlijk, leidinggevend- of toezichthoudend orgaan van een onderneming, met inbegrip van niet bij het dagelijks bestuur betrokken leden
- vrijwilligers en bezoldigde of onbezoldigde stagairs;
- personen, waarvan de werkrelatie nog moet beginnen;
- ex-werknemers;
- iedereen die werkt onder toezicht en leiding van aannemers, onderaannemers en leveranciers;
- facilitators;

- derden die verbonden zijn met de melders en die het slachtoffer kunnen worden van represailles in een werk-gerelateerde context, zoals collega's of familieleden van de melders;
 - juridische entiteiten die eigendom zijn van de melders, waarvoor de melders werken of waarmee de melders anderszins in een werk-gerelateerde context verbonden zijn.
- Leerlingen, studenten of hun ouders vallen in het kader van dit decreet niet onder het begrip externe omdat er bij hen geen sprake is van een werkgerelateerde relatie.

5. Meldkanalen

Er zijn 3 mogelijke manieren om inbreuken te melden: via een intern meldkanaal, via een extern meldkanaal en via een openbaarmaking.

Iedere organisatie die onder het toepassingsgebied van het decreet valt, moet de mogelijkheid van een interne melding voorzien. Artikel 8, 4. van de richtlijn voorziet immers de mogelijkheid om entiteiten uit de private sector met minder dan 50 personeelsleden vrij te stellen van de verplichting om een intern meldkanaal te voorzien. Er is niet ingegaan op deze mogelijkheid omdat een intern meldkanaal vaak de beste manier is om met kennis van de organisatie inbreuken aan te pakken. Melders voelen zich door de beperkte afstand doorgaans ook beter bij een interne melding dan bij een externe melding.

Een organisatie die onder het toepassingsgebied van het decreet valt, bepaalt zelf hoe zij een intern meldkanaal organiseert. Er kan hiervoor beroep gedaan worden op een externe aanbieder of gekozen worden de interne melding zelf te organiseren. In dat laatste geval kan een organisatie een nieuwe dienst oprichten voor interne meldingen of de taak toevertrouwen aan een bestaande dienst die al vertrouwd is met dit soort meldingen zoals de ombudsdienst of interne audit. Om geen onnodige bijkomende planlast of kosten te creëren, kunnen de onderwijsinstellingen het organiseren van het interne meldkanaal ook toevertrouwen aan een derde zoals een koepelorganisatie, een schoolbestuur of een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

Wat de externe meldkanalen betreft, wordt voor het niet-hoger onderwijs een beroep gedaan op de Vlaamse ombudsdienst. Voor het hoger onderwijs wordt de taak toevertrouwd aan de dienst van de regeringscommissarissen. De regeringscommissarissen hebben al een controlefunctie ten aanzien van de hogescholen en universiteiten en hebben daardoor een goede kennis van het hoger onderwijs. Zij staan tegelijk voldoende onafhankelijk van de hogescholen en universiteiten. In het niet-hoger onderwijs wordt de controlefunctie reeds opgenomen door de onderwijsinspectie.

Personeelsleden melden een inbreuk bij voorkeur eerst via een intern meldkanaal, tenzij zij goede redenen hebben om meteen naar een extern meldkanaal te gaan. Externen melden een inbreuk in principe via een extern meldkanaal. Een organisatie die onder het toepassingsgebied van het decreet valt, kan er echter voor kiezen het intern meldkanaal ook open te zetten voor alle of voor bepaalde externen.

Deze richtlijn en dit decreet dat daaruit voortvloeit, gaan enkel over de bescherming van de klokkenluiders. Een melder kan echter enkel beschermd worden indien de identiteit

van de melder gekend is. Represailles voorkomen bij iemand zonder te weten om wie het gaat, is niet mogelijk.

Dat neemt niet weg dat ook bij een gewone melding alleen de persoon die bevoegd is voor het ontvangen of behandelen van de melding de identiteit van de melder kan kennen en het niet toegelaten is om zonder instemming van de melder deze identiteit aan anderen door te geven.

Impactanalyse

1. Maatschappelijke impact

Dit ontwerp van decreet heeft geen specifieke impact op bepaalde doelgroepen, zoals mensen in kansarmoede of kinderen.

2. Impact op grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

De Klokkenluidersrichtlijn heeft vooral positieve gevolgen op⁶:

- 1° de vrijheid van meningsuiting en het recht op informatie;
- 2° het recht op rechtvaardige en billijke arbeidsomstandigheden en -voorwaarden;

Daarnaast heeft de richtlijn ook een positieve impact op⁷:

- 1° het recht op eerbiediging van het privéleven,
- 2° de bescherming van persoonsgegevens,
- 3° het recht op een hoog niveau van bescherming van de volksgezondheid;
- 4° het recht op een hoog niveau van milieubescherming en consumentenbescherming;
- 5° het recht op behoorlijk bestuur;
- 6° het recht op een doeltreffende voorziening in recht en de rechten van verdediging.

Aangezien er voor het onderwijs nog geen regelgeving over de bescherming van klokkenluiders bestaat, zorgt de invoering van de klokkenluidersregeling voor een beperkt aantal domeinen niet voor een schending van het gelijkheidsbeginsel.

3. Budgettaire impact

Aangezien er nog geen algemene klokkenluiderswetgeving voor het onderwijs bestaat, zullen de onderwijsinstellingen een intern meldkanaal moeten voorzien voor het melden van inbreuken. Er wordt geen uitzondering gemaakt voor instellingen met minder dan 50 personeelsleden. In plaats van zelf een intern meldkanaal op te zetten, kunnen instellingen er wel voor kiezen aan te sluiten bij een intern meldkanaal dat door een derde ter beschikking gesteld wordt.

Er kan een meerkost zijn voor de instellingen, maar deze wordt als minimaal ingeschat. De instellingen hebben immers nu al meldkanalen zoals een ombudsdienst, een dienst interne audit of het meldpunt wetenschappelijke integriteit. Er worden dus geen bijkomende middelen voor de financiering van de interne meldkanalen voorzien.

⁶ Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad, p. 11

⁷ Klokkenluidersrichtlijn, overweging (109)

Wat het extern meldkanaal betreft, wordt er een beroep gedaan op bestaande kanalen, met name de Vlaamse ombudsdienst en de dienst van de regeringscommissarissen in het hoger onderwijs. Er wordt aangenomen dat deze bijkomende taak binnen de bestaande personeelsformatie kan opgenomen worden, waardoor er hiervoor geen bijkomende kostprijs is.

Implementatie

1. Uitvoering

De uitvoering van de Klokkenluidersrichtlijn ligt vooral in de handen van de interne en externe meldkanalen.

2. Handhaving en toezicht

Represailles naar aanleiding van een melding of zelfs het dreigen met represailles zijn strafbaar.

3. Monitoring en evaluatie

Ieder meldkanaal houdt een register van de ontvangen meldingen bij.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Inspectie van Financien

Op 28 september 2022 heeft de inspectie van financiën een gunstig advies uitgebracht mits rekening wordt gehouden met de bemerkingen in het advies. De teksten zijn aan de juridisch-technische opmerkingen van de inspectie van financiën aangepast.

2. VLOR en SERV

De Vlaamse Onderwijsraad en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen beslisten respectievelijk op 18 november 2022 en 21 november 2022 af te zien van advisering over het voorontwerp van decreet.

3. Onderhandelingen

Op 22 november 2022 vonden onderhandelingen plaats in een gemeenschappelijke vergadering van sectorcomité X – onderwijs (Vlaamse Gemeenschap), van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten, van het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs en van het Vlaams Onderhandelingscomité voor de Basiseducatie en in het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs en het Universitair Ziekenhuis Gent. De onderhandelingen werden afgesloten met protocollen van akkoord. Ze hebben geleid tot een aantal technische aanpassingen aan de teksten.

4. VTC

De Vlaamse Toezichtcommissie heeft op 30 november 2022 advies uitgebracht.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de bemerkingen van de VTC en een repliek daarop.

4.1. De VTC vraagt de verhouding met bestaande meldprocedures te verduidelijken.

Antwoord: Het invoeren van een bijkomende meldprocedure kan bij de betrokken actoren binnen het onderwijs voor onduidelijkheid en verwarring zorgen over het doel en het nut van de verschillende procedures. De invoering van een bescherming voor klokkenluiders en de mogelijkheid om op basis van de klokkenluidersregeling inbreuken binnen instellingen in het onderwijs te melden, verandert niets aan de andere meldprocedures. Wanneer een bepaalde inbreuk die onder het toepassingsgebied van het decreet valt ook via een andere meldprocedure kan gemeld worden, blijft ook de andere meldprocedure behouden zodat de melder in dit geval een keuze heeft. Daarbij moet opgemerkt worden dat klokkenluidersmeldingen in navolging van de klokkenluidersrichtlijn meestal strikter afgelijnd zijn dan andere meldprocedures.

4.2. De VTC oppert om ook de DPO en haarzelf in te schakelen in een klokkenluidersmelding over een inbreuk op de AVG of in ieder geval een personeelslid of externe die bij de VTC een inbreuk op de AVG meldt ook de bescherming als klokkenluider te bieden.

Antwoord: Het is niet aangewezen de DPO in te schakelen als meldkanaal omdat die een andere rol vervult als een meldkanaal in het kader van de klokkenluidersprocedure. Dat neemt niet weg dat een extern meldkanaal een melding over een inbreuk op de AVG wel kan doorsturen naar de VTC. In dat geval blijft de melder de bescherming als klokkenluider genieten.

4.3. De VTC vraagt richtlijnen uit te werken over de bescherming van persoonsgegevens bij openbare meldingen om te verhinderen dat melders persoonsgegevens openbaar maken terwijl er nog geen onderzoek gevoerd is over de melding.

Antwoord: Sowieso blijft de AVG van kracht en kunnen persoonsgegevens niet openbaar gemaakt worden. Dit wordt verduidelijkt in het decreet.

Overweging 45 van de richtlijn omschrijft een openbaarmaking als het direct aan het publiek ter beschikking stellen van informatie via online platforms of sociale media, of van de media, gekozen afgevaardigden, maatschappelijke organisaties, vakbonden, of beroeps- en bedrijfsorganisaties.

De verschillende kanalen voor een openbaarmaking vallen niet onder het toepassingsgebied van dit decreet. Het is dan ook niet mogelijk om vanuit dit decreet regels of verplichtingen op te leggen met betrekking tot het openbaar maken van inbreuken. Elk van deze kanalen is evenwel zelf wel onderworpen aan de AVG en verplicht de regels van de AVG toe te passen.

Wat de personeelsleden en externen betreft die mogelijk persoonsgegevens doorgeven aan deze kanalen, moet bovendien opgemerkt worden dat zij maar bescherming als klokkenluider genieten wanneer zij informatie over inbreuken openbaar maken conform de regels vermeld in artikel 10, §2 of artikel 36, §2, zij te goeder trouw zijn en hun identiteit gekend is. Ongefundeerde verdachtmakingen zullen bijgevolg niet zomaar kunnen.

4.4. De VTC vraagt om een aantal regels met betrekking tot de AVG zoals het de bewaartermijnen, de te bewaren gegevens en de beveiligingsmaatregelen in het decreet, een uitvoeringsbesluit of een toelichting op te nemen.

Antwoord: Er moet op gewezen worden dat alle instellingen die onder het toepassingsgebied van dit decreet vallen de AVG moeten naleven. Zij hebben hiertoe zelf al allemaal systemen en procedures uitgewerkt. Dit zijn systemen en procedures die gekend zijn en toegepast worden. De regels van de AVG zoals uitgewerkt binnen de instellingen moeten sowieso toegepast worden bij het ontvangen en behandelen van klokkenluidersmeldingen. Het zou de toepassing van de AVG alleen maar belemmeren als telkens in een decreet specifieke regels zouden opgenomen worden met betrekking tot gegevensbescherming. Het is evenmin nodig regels uit de AVG, die een rechtstreekse werking hebben, in het decreet te herhalen.

- 4.5. De VTC merkt op dat het ontwerp of de memorie niet expliciet vermelden op grond van welke rechtvaardigheidsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden.

Antwoord: In artikel 15, §2 en 43, §2 is opgenomen dat de persoonsgegevens bij de behandeling en registratie van meldingen op grond van artikel 6, eerste lid, e) van de algemene verordening gegevensbescherming verwerkt worden.

- 4.6. De VTC vraagt het opstellen van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling te overwegen.

Antwoord: De klokkenluidersrichtlijn vereist dat alle meldingen van inbreuken naar behoren worden geregistreerd. Dat neemt niet weg dat de AVG van toepassing blijft en dat er dus voor de verwerking van persoonsgegevens een gegevensbeschermingseffectbeoordeling moet worden opgemaakt. Het registreren van meldingen is volgens overweging 86 van de richtlijn nodig zodat informatie die via de meldingen wordt ontvangen, als bewijsmateriaal kan worden gebruikt in het kader van eventuele rechtshandavingsmaatregelen.

- 4.7. De VTC formuleert opmerkingen bij de inperking van de rechten van de AVG, ingevoerd bij artikel 15 en 43 van het decreet. De afwijking wordt niet in de memorie verantwoord. Ze mag niet van toepassing zijn op de rechten van de melder zelf.

Antwoord: In overweging 84 van de klokkenluidersrichtlijn wordt vermeldt dat de lidstaten voor de doeltreffendheid van de richtlijn waar nodig via wetgevingsmaatregelen beperkingen moeten stellen bij de rechten van de AVG. De regeling die in het decreet opgenomen is, heeft alleen betrekking op de identiteit van de betrokken persoon die het voorwerp uitmaakt van het onderzoek en niet op de melder zelf. De inperking op de rechten van de AVG is een mogelijkheid en geen verplichting en is bovendien aan een aantal voorwaarden onderworpen. De toelichting bij de artikelen 15 en 43 is in die zin aangepast.

- 4.8. De VTC beveelt aan om stemopnames onmiddellijk vervormd te maken

Antwoord: Er wordt niet ingegaan op deze suggestie. Het is niet opportuun beveiligingsmaatregelen in het decreet te concretiseren. Enerzijds kunnen er mogelijk nog andere beveiligingsmaatregelen toegepast worden, evolueert de technologie snel waardoor beveiligingsmaatregelen die op vandaag volstaan, volgend jaar misschien niet meer volstaan en anderzijds is het niet zeker dat een persoon ook na het vervormen van een stemopname niet op een andere manier, bijvoorbeeld de inhoud van het dossier, kan geïdentificeerd worden. Het meldkanaal dient, zoals steeds bij het verwerken van persoonsgegevens, de AVG toe te passen en dus gepaste beveiligingsmaatregelen nemen.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

Het decreet is, buiten de inleidende en de slotbepaling, opgedeeld in twee grote delen. Hoofdstuk 2 bevat autonome bepalingen betreffende de bescherming van klokkenluiders in het niet-hoger onderwijs. Dit zijn alle onderwijsniveaus met uitzondering van de universiteiten en hogescholen. De regelgeving met betrekking tot klokkenluiders voor de universiteiten en hogescholen is opgenomen in hoofdstuk 3 van het decreet onder de vorm van wijzigingen aan de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1

Behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Het decreet bevat een omzetting van de Europese Klokkenluidersrichtlijn.

Hoofdstuk 2. Bescherming van klokkenluiders in het niet-hoger onderwijs en Hoofdstuk 3. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013

Afdeling 1. Definities

Artikel 3 en 27

Dit artikel bevat definities van termen die verder in het decreet gebruikt worden. Met uitzondering van een aantal specifieke definities voor het onderwijs, zijn de meeste definities overgenomen uit artikel 5 van de Klokkenluidersrichtlijn.

Het decreet is niet alleen op scholen van toepassing maar ook op andere soorten instellingen zoals centra voor leerlingenbegeleiding en internaten. Om die reden is ervoor geopteerd als algemene term voor de instellingen waarop de regelgeving van toepassing is het woord "instelling" te gebruiken en niet te spreken van "onderwijsinstelling".

Artikel 27 is analoog aan artikel 3, maar dan toegespitst op het hoger onderwijs.

Afdeling 2 Materieel toepassingsgebied

Artikel 4 en 29

De klokkenluidersrichtlijn bevat minimumnormen die voor de bescherming van klokkenluiders moeten gelden. De richtlijn vermeldt de domeinen die minstens onder het materieel toepassingsgebied vallen. Deze richtlijn en dit decreet komt naast de reeds bestaande controleorganen en beschermingsmechanismen in het onderwijs.

De bescherming heeft alleen betrekking op het melden van informatie die in een werkgerelateerde context verkregen is van inbreuken die door (een personeelslid van) een instelling begaan zijn. Personen of organisaties die in een werkgerelateerde context verbonden zijn met de betrokkene aan wie de inbreuk wordt toegeschreven of die met de inbreuk in verband gebracht wordt zijn immers vatbaar voor represailles wanneer zij inbreuken melden omdat zij economisch of voor het behalen van een diploma afhankelijk

zijn van de betrokkene. Wanneer er geen sprake is van een dergelijke machtsongelijkheid, bijvoorbeeld bij gewone klagers of burgers die getuige zijn van een mistoestand, is geen bescherming tegen represailles nodig.⁸

De bescherming van klokkenluiders mag er niet toe leiden dat de normale regels rond evaluatie en tucht in het gedrang komen omdat een personeelslid zich zou beroepen op de bescherming als klokkenluider. De richtlijn biedt de mogelijkheid dat meldingen in verband met interpersoonlijke klachten die uitsluitend de melder aangaan zoals conflicten tussen de melder en een ander personeelslid, via andere beschikbare procedures kunnen worden behandeld. Dergelijke 'andere' procedures zijn nu al aanwezig in het onderwijs. Het gaat onder andere over de regelgeving rond evaluatie, met inbegrip van een beroepsprocedure, en het tuchtrecht. Ook in het kader van het welzijn op het werk zijn er regels van toepassing zoals het aanduiden van een vertrouwenspersoon. Er moet vermeden worden dat personeelsleden interpersoonlijke conflicten anders gaan omschrijven om de beroepsmogelijkheden te rekken. Hier heeft geen enkele partij baat bij.

Dat betekent niet dat personen die betrokken zijn bij een evaluatie- of tuchtprocedure, geen melding van een inbreuk kunnen maken en geen bescherming als klokkenluider kunnen genieten. De motieven van de melders om te melden moeten losstaan van de beslissing of zij bescherming moeten genieten.⁹ Het is wel belangrijk om een onderscheid te maken tussen het melden van inbreuken op de Uniewetgeving en de persoonlijke relatie van een personeelslid op het werk.

Artikel 5 en 30

Bepaalde informatie is door specifieke regelgeving beschermd en mag niet kenbaar gemaakt worden. Het gaat onder meer om informatie die met betrekking tot de veiligheid van het land¹⁰ of informatie die onder het medisch beroepsgeheim valt. De bescherming van deze informatie blijft behouden. Wie deze informatie toch kenbaar maakt, valt niet onder de bij dit decreet geboden bescherming van klokkenluiders. Een klokkenluider mag echter wel melding maken van het feit dat een persoon of instelling de verplichting tot geheimhouding van deze informatie niet of onvoldoende naleeft.

Artikel 6 en 31

De in het decreet opgenomen regels voor de bescherming van klokkenluiders zijn minimumnormen. Als er regelgeving is die in een bepaald domein een ruimere bescherming van klokkenluiders voorziet, is de bescherming op grond van deze specifieke regelgeving van toepassing. Als er nu al regelgeving over de bescherming van klokkenluiders is die betrekking heeft op een domein dat binnen het toepassingsgebied van dit decreet valt, maar die minder ver gaat dan de bescherming die door dit decreet geboden wordt, dan primeert in dat geval de bescherming op basis van dit decreet.

De klokkenluidersregeling doet geen afbreuk aan de syndicale relaties. De representatieve vakorganisaties behouden het recht om personeelsleden te informeren en te vertegenwoordigen, om te onderhandelen met instellingen en – indien van

⁸ Klokkenluidersrichtlijn, overweging 36

⁹ Klokkenluidersrichtlijn, overweging 32.

¹⁰ Wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen

toepassing – om akkoorden van sectorale programmatie of cao's af te sluiten. Vakbonden en hun afgevaardigden kunnen optreden als facilitator van een melder. In dat geval genieten zij dezelfde bescherming tegen represailles als de melder zelf.

Afdeling 3. Meldkanalen

Artikel 7 en 33

Dit artikel vermeldt op welke manier inbreuken kunnen gemeld worden.

Artikel 8 en 34

Iedere instelling, hogeschool en universiteit moet een intern meldkanaal hebben. Ze kunnen ervoor kiezen dit meldkanaal zelf op te richten of hiervoor een beroep te doen op een externe aanbieder.

Personeelsleden met een mandaat in een beslissingsorgaan of personeelsafgevaardigden kunnen geen deel uitmaken van het interne meldkanaal. De bedoeling van deze maatregel is dat er geen schijn van band of beïnvloeding mag zijn tussen de persoon die meldingen behandelt en het bestuur. Vanuit dat oogpunt kunnen ook de schoolraad, pedagogische raad en LOC als beslissingsorganen beschouwd worden.

Er is niet ingegaan op de mogelijkheid die de klokkenluidersrichtlijn biedt om juridische entiteiten in de private sector met minder dan 50 werknemers vrij te stellen van de verplichting een intern meldkanaal op te richten. Aangezien gebleken is dat de meeste klokkenluiders geneigd zijn via interne kanalen misbruiken te melden¹¹, moeten alle personeelsleden in het onderwijs deze mogelijkheid krijgen.

Het ontwerp van decreet stelt geen beperking op het aantal personeelsleden waaraan het ontvangen en behandelen van meldingen kan toevertrouwd worden. Niettemin wenst de Vlaamse Regering op te merken dat de aanduiding als intern meldingskanaal verschillende verplichtingen met zich meebrengt, zoals het ontvangen en registreren van meldingen op een bepaalde manier, de vertrouwelijkheid van de persoonsgegevens, het voorzien van opleidingen enzovoort.

Een klokkenluidersregeling heeft maar zin als ze breed gedragen is en het personeel vertrouwen heeft in de doeltreffendheid van een melding. Een van de manieren om dit vertrouwen te bevorderen is door de personeelsafvaardiging te betrekken bij de uitwerking van de procedure. Het is daarom belangrijk dat de procedure om interne meldingen in te dienen ten minste overlegd wordt met afgevaardigden van de representatieve vakorganisaties (cf. het LOC-decreet).

Als beslist wordt voor het interne meldkanaal een beroep te doen op een externe aanbieder, is het ook van belang dat de keuze voor een externe aanbieder ten minste overlegd wordt met de personeelsafvaardiging. Ook in het hoger onderwijs kan voor het organiseren van het interne meldkanaal een beroep doen op een externe aanbieder. De instellingen moeten er daarbij wel op toezien dat de voordelen van een intern meldkanaal, namelijk een laagdrempelige toegang en een snelle en doeltreffende behandeling van meldingen, niet in het gedrang komen.

¹¹ Klokkenluidersrichtlijn, overweging 33.

Artikel 9 en 35

Personen die een inbreuk niet intern willen of kunnen melden, kunnen terecht bij een extern meldkanaal. Voor het onderwijs met uitzondering van de hogescholen en universiteiten treedt de Vlaamse Ombudsdienst op als extern meldkanaal. Voor de hogescholen en universiteiten treden de commissarissen van de Vlaamse Regering op als extern meldkanaal.

Net zoals het intern meldkanaal moet ook het extern meldkanaal ervoor zorgen dat de vertrouwelijkheid van de informatie en van de melder gewaarborgd is.

Artikel 10 en 36

Een melder moet al naargelang van de omstandigheden het meest geschikte kanaal kunnen kiezen voor het melden van een inbreuk. Voor personeelsleden is dat meestal de organisatie waar ze werken omdat die het meest vertrouwd is. Interne meldingen zijn ook de beste manier om inbreuken efficient aan te pakken. Het is dan ook de bedoeling dat personeelsleden inbreuken eerst intern melden en zich niet meteen tot het extern meldkanaal richten, tenzij zij daar gegronde redenen voor hebben. Artikel 7/2 van de klokkenluidersrichtlijn bepaalt hierover het volgende:

"De lidstaten moedigen het melden via interne meldingskanalen aan boven het melden langs externe meldingskanalen, indien de inbreuk doeltreffend intern kan worden behandeld en indien de melder van mening is dat er geen risico op represailles bestaat."

Een melding via een intern meldkanaal is in principe alleen mogelijk voor de personeelsleden en niet voor externen. Op die manier wordt vermeden dat het interne meldkanaal overbelast zou worden waardoor de personeelsleden, die meestal de belangrijkste bron van inbreuken zijn, ontmoedigd worden inbreuken te melden. Een instelling kan evenwel zelf beslissen om het interne meldkanaal toch open te stellen voor alle of bepaalde groepen externen om zo de melding van inbreuken zo veel mogelijk via het interne meldkanaal te laten verlopen. Deze regeling sluit aan bij het advies van de Nationale Arbeidsraad nr. 2.252 over de omzetting van de klokkenluidersrichtlijn voor de privésector.

Naast het melden van een inbreuk aan een intern of extern meldkanaal, is het ook mogelijk informatie over een inbreuk openbaar te maken. Een melder kan echter pas rekenen op de bescherming als klokkenluider na een openbaarmaking als aan een aantal voorwaarden voldaan is. Het moet duidelijk zijn dat de interne of externe melding niet tot het aanpakken van de inbreuk hebben geleid of zullen leiden. De openbaarmaking betreft het publiek toegankelijk maken van informatie over inbreuken en mag er dus niet toe leiden de privacy van personen te schenden. De AVG dient steeds in acht genomen te worden, ook bij de openbaar making.

Dit artikel geldt niet wanneer gebruik werd gemaakt van specifieke regels over de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid.

Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen met betrekking tot interne en externe meldingen

Artikel 11 en 38

Inbreuken kunnen zowel schriftelijk, mondeling als via een fysieke ontmoeting gemeld worden. Wanneer een opname of een verslag van de melding gemaakt wordt, moet de melder hiermee instemmen.

Artikel 12 en 39

Dit artikel gaat over de behandeling van meldingen. Het is daarbij van belang dat het meldkanaal de melder op de hoogte houdt van de ontvangst en afhandeling van de melding. Dit versterkt het vertrouwen in de procedures en in een correcte afhandeling van de melding. Als dat vertrouwen er niet is zullen personeelsleden en externen veel minder geneigd zijn misbruiken te melden waardoor deze misbruiken niet of niet tijdig kunnen aangepakt worden.

De opvolging en feedback van meldingen moeten binnen een redelijke termijn gebeuren om het probleem waarop de melding betrekking heeft snel aan te pakken en onnodige openbaarmakingen te voorkomen. De behandeltermijn mag in principe niet langer zijn dan 3 maanden. Omwille van specifieke omstandigheden zoals de aard en de complexiteit van het voorwerp van de melding waardoor een langduriger onderzoek nodig is, kan de termijn voor het extern meldkanaal verlengd worden tot 6 maanden.¹²

Het decreet verhindert niet dat een inbreuk anoniem gemeld wordt. Het meldkanaal moet hiermee echter maar aan de slag gaan voor zover dit mogelijk is. Zo moet het meldkanaal bijvoorbeeld een ontvangstmelding sturen en de melder op de hoogte houden van de behandeling van de melding als het mogelijk is om op een anoniem e-mailadres te antwoorden. Als de gemelde inbreuk duidelijk genoeg is, kan van het meldkanaal verwacht worden dat het probeert het gemelde probleem aan te pakken. Er kan evenwel niet van een meldkanaal verwacht worden dat het een anonieme melding behandelt als het moeilijk is na te gaan waarop de melding betrekking heeft en of deze gegrond is.

Artikel 13 en 40

Het is mogelijk dat een melding niet bij het juiste extern meldkanaal terechtkomt, bijvoorbeeld omdat de melding geen betrekking heeft op een van de instellingen waar het meldpunt voor bevoegd is. In dat geval moet het orgaan dat de melding ontvangt deze naar het bevoegde meldkanaal doorsturen. Ook hier gelden de basisprincipes dat de vertrouwelijkheid van de informatie moet gewaarborgd worden en dat de melder op de hoogte moet gebracht worden van het doorsturen van de melding.

Indien de melding terechtkomt bij een intern meldkanaal dat niet bevoegd is, dan brengt het intern meldkanaal de melder daarvan op de hoogte.

Afdeling 5. Verwerking van gegevens

Artikel 14 en 42

Dit artikel bepaalt welke informatie meldkanalen moeten bijhouden over de meldingen die zij ontvangen hebben. Overweging 86 bij de klokkenluidersrichtlijn vermeldt hierover het volgende:

"De lidstaten moeten ervoor zorgen dat alle meldingen van inbreuken naar behoren worden geregistreerd, dat iedere melding kan worden opgevraagd, en dat informatie die via de meldingen wordt ontvangen, als bewijsmateriaal kan worden gebruikt in het kader van eventuele rechtshandavingsmaatregelen."

¹² Klokkenluidersrichtlijn, overweging 67

Artikel 15 en 43

Deze artikels bevatten de bepalingen, die vereist zijn in uitvoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming en die summier aangehaald worden in de artikelen 16/1 tot en met 16/3 en 17 van de Klokkenluidersrichtlijn. Dit is een zelfde bepaling als voor de Vlaamse overheid en de lokale besturen opgenomen is in het Bestuursdecreet.

De bekendmaking van de identiteit van de melder zal vaak het onderzoek naar de melding vergemakkelijken maar mag in principe alleen maar als de melder daarmee instemt. In bepaalde gevallen kan het echter aangewezen zijn ook zonder instemming van de melder persoonsgegevens door te geven. De Algemene Verordening Gegevensbescherming biedt daartoe in artikel 23 de mogelijkheid. §4 vermeldt onder welke voorwaarden deze afwijking op het algemene principe uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming mogelijk is.

§5 bevat de mogelijkheid voor een meldkanaal om bepaalde rechten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming niet toe te passen. Deze bepaling vloeit voort uit overweging 84 bij de klokkenluidersrichtlijn waarin het volgende staat:

"De lidstaten moeten zorgen voor de doeltreffendheid van deze richtlijn, onder meer door waar nodig via wetgevingsmaatregelen beperkingen te stellen aan de uitoefening van bepaalde gegevensbeschermingsrechten van de betrokkenen overeenkomstig artikel 23, lid 1, punten e) en i), en artikel 23, lid 2, van Verordening (EU) 2016/679 voor zover en zolang zulks noodzakelijk is ter voorkoming van en in reactie op pogingen tot het belemmeren van meldingen of tot het verhinderen, dwarsbomen of vertragen van de opvolging, met name van onderzoeken, of tot het achterhalen van de identiteit van de melders."

Het gaat hier om een mogelijkheid met betrekking tot de identiteit van de betrokkene waarvan maar kan gebruik gemaakt worden als aan de in de paragraaf opgenomen voorwaarden voldaan is.

Artikel 16 en 44

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 16/4 van de klokkenluidersrichtlijn. Artikel 16/4 heeft enkel betrekking op de externe meldkanalen. Het is wenselijk dat ook interne meldkanalen geen feiten bekendmaken die het economisch, financieel of commercieel belang van hun instelling bekendmaken.

Dit is een zelfde bepaling als voor de Vlaamse overheid en de lokale besturen opgenomen is in het Bestuursdecreet.

Afdeling 6. Informatie over ontvangst en opvolging van meldingen

Artikel 17 en 46

§1 bevat een omzetting van artikel 9/1, g) en 13 van de klokkenluidersrichtlijn. De vereiste informatie zal op een aparte webpagina van de Vlaamse website van het beleidsdomein onderwijs en vorming gepubliceerd worden. Instellingen kunnen deze informatie op hun eigen website overnemen of naar de website van het beleidsdomein verwijzen.

§2 geeft uitvoering aan artikel 20/1, a) en b), van de klokkenluidersrichtlijn. De externe meldpunten moeten de melders voldoende ondersteunen ten aanzien van elke autoriteit die betrokken is bij de bescherming van de melder tegen represailles.

Afdeling 7. Beschermingsmaatregelen

Artikel 18 en 48

§1 zet het verbod op represailles om, opgenomen in artikel 19 van de klokkenluidersrichtlijn. Er is daarbij rekening gehouden met de specifieke situatie van het onderwijs, onder meer via het verbieden van het onthouden van een benoeming. Punt 15° is aan de lijst uit de richtlijn toegevoegd om ervoor te zorgen dat elke vorm van represailles gevat wordt.

Het tweede lid bepaalt in welke gevallen een melder van inbreuken onder de bescherming van het decreet als klokkenluider valt. Een eerste voorwaarde is dat de inbreuk op de juiste manier moet gemeld worden.

Een tweede voorwaarde is dat de melder gegronde redenen moet hebben dat de gemelde informatie correct is. Wie te goeder trouw informatie meldt die achteraf onjuist of ongegrond blijkt te zijn, behoudt de bescherming als klokkenluider. Wie echter wetens en willens onjuiste informatie meldt, geniet geen bescherming als klokkenluider. Deze voorwaarde biedt een waarborg tegen kwaadwillige of oneerlijke meldingen.

Een derde voorwaarde is dat de identiteit van de melder moet gekend zijn. Dit vloeit voort uit het feit dat anonieme melders niet kunnen beschermd worden aangezien ze niet gekend zijn.

Indien de anonieme melder na een tijd alsnog geïdentificeerd wordt, wordt deze beschouwd alsof de identiteit initieel gekend was en geniet de melder bijgevolg de bescherming zoals opgenomen in dit decreet met terugwerkende kracht.

Het verbod op represailles geldt niet alleen voor de melder zelf maar ook voor facilitatoren die de melding ondersteund hebben en personen, organisaties of getuigen die in een werkgerelateerde context met de melder verbonden zijn en daardoor ook specifieke rechtsbescherming nodig hebben.

§2 is een omzetting van artikel 23/1, b) dat oplegt dat de lidstaten "doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties" moeten voorzien voor wie represailles neemt tegen een melder of wie met een melder verbonden is. Hierbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen sancties tegen een natuurlijke persoon of een rechtspersoon. Tegen een natuurlijke persoon kunnen administratieve of tuchtrechtelijke sancties genomen worden. Deze sancties worden uitgesproken door de werkgever die op basis van de concrete feiten moet uitmaken wat de beste sanctie is.

Voor rechtspersonen zijn tuchtstraffen niet mogelijk en moet er gekeken worden naar financiële sancties. Artikel VII.5 van het BVR van 28 oktober 2016 betreffende de codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs laat nu al toe dat de Commissie zorgvuldig bestuur een gedeeltelijke terugbetaling van het werkingsbudget van een instelling kan vorderen wanneer zij oordeelt dat een klacht bij de Commissie gegrond is. Een gelijkaardige mogelijke financiële sanctie wordt ingevoerd wanneer een rechtspersoon represailles neemt tegen een klokkenluider. Het gaat om een sanctie die ingrijpende gevolgen kan hebben voor de instelling en daardoor niet lichtzinnig kan genomen worden. Het is dan ook niet het externe meldkanaal maar de Vlaamse Regering die deze sanctie oplegt op advies van het externe meldkanaal.

Ook bij het hoger onderwijs bestaat de mogelijkheid een deel van het bedrag van de werkingsuitkeringen terug te vorderen. Deze mogelijkheid is opgenomen in de artikelen IV.35 en IV.39 van de Codex Hoger Onderwijs. De Vlaamse regering kan voor de universiteiten, de hogescholen en de andere hoger onderwijsinstellingen tot een sanctie beslissen op basis van een advies van het college van regeringscommissarissen.

In §3 wordt artikel 21/5 van de klokkenluidersrichtlijn omgezet. Wanneer er in een gerechtelijke of administratieve procedure tegen een maatregel een vermoeden is dat de maatregel een represaille inhoudt, geldt een omkering van de bewijslast.

§4 is een omzetting van artikel 21/3 van de richtlijn.

§5 is een omzetting van artikel 21/7, tweede lid, van de richtlijn. De formulering uit artikel 3, lid 2 van de Richtlijn (EU) 2016/942, is opgenomen in artikel XI.332/3 van het Belgische wetboek van economisch recht, waarnaar in deze paragraaf verwezen wordt. Hoewel deze bepaling eerder van belang is voor hogescholen en universiteiten, kan het geen kwaad ze ook voor de instellingen op te nemen. Deze bepaling laat geenszins toe om zo maar bedrijfsgeheimen te bemachtigen en openbaar te maken. Dat is alleen mogelijk in de gevallen die wettelijk toegelaten zijn.

Artikel 19 en 49

Dit is een omzetting van artikel 23/1, a), c) en d) en artikel 23/2.

Artikel 20 en 50

Dit is een omzetting van artikel 24 van de klokkenluidersrichtlijn.

Hoofdstuk 2. Bescherming van klokkenluiders in het hoger onderwijs – resterende artikelen

Afdeling 1. Meldpunt klokkenluiders

Artikel 21.

Behoeft geen toelichting.

Artikel 22.

Voor het hoger onderwijs wordt het extern meldpunt opgericht binnen het college van commissarissen. De regeringscommissarissen worden benoemd door de Vlaamse Regering en oefenen controle uit op het beleid en het beheer van de universiteiten, hogescholen en de instellingen van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening, evenals op het Universitair Ziekenhuis Gent. Door de taken die zij nu al uitoefenen, zijn de regeringscommissarissen goed vertrouwd met het hoger onderwijs, wat een sterke meerwaarde is bij het ontvangen van externe meldingen. Langs de andere kant zijn de commissarissen voldoende onafhankelijk en autonoom ten opzichte van de hoger onderwijsinstellingen om binnen hun diensten een extern meldkanaal te huisvesten. In praktijk treden de regeringscommissarissen nu reeds op, ook wanneer zij gecontacteerd worden over handelingen of praktijken waarbij er twijfel is of deze wel correct verlopen zijn.

Artikel 23 en 25

De werking van het extern meldkanaal voor het hoger onderwijs is opgesplitst. Langs de ene kant is er het personeelslid dat bevoegd is voor het ontvangen en behandelen van de melding van een inbreuk. Dit personeelslid onderhoudt ook het contact met de melder. Om het onderzoek van de melding grondig te kunnen voeren, kan het nodig zijn om documenten of inlichtingen op te vragen bij de betrokken instelling. Het decreet kent uitdrukkelijk de bevoegdheid toe om deze informatie op te vragen.

De uiteindelijke beoordeling van een melding gebeurt door het college van regeringscommissarissen. Deze collectieve beoordeling van en beslissing over een melding versterkt de kwaliteit en de waarde van het oordeel.

Net zoals het voor het vertrouwen in een interne melding belangrijk is dat de procedure voor het melden en opvolgen van interne meldingen na overleg met en in samenspraak met de sociale partners uitgewerkt wordt, geldt dat ook voor de procedure voor de externe meldingen. De evaluatie van de werking als extern meldkanaal is een omzetting van artikel 14 van de klokkenluidersrichtlijn. Als op basis van deze evaluatie blijkt dat een aanpassing van de procedure voor de externe meldingen aangewezen is, moet ook een wijziging aan de procedure voor een externe melding gebeuren.

Artikel 25, 26, 28, 32, 37, 41, 45, 47
Deze artikelen behoeven geen toelichting.

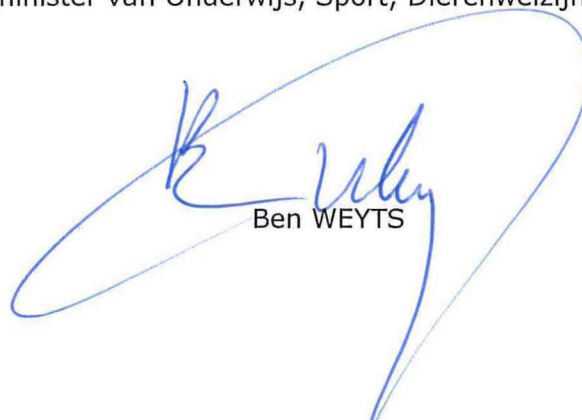
Hoofdstuk 4. Inwerkingtreding

Artikel 51
Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS